

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Sotsioloogia õppekava

Hegert Leidsalu

**RAHVATANTSURÜHMADE TEGEVUS COVID-19 PANDEEMIA AJAL TARTU
ÜLIKOOLI RAHVAKUNSTIANSAMBLI NÄITEL**

Magistritöö

Juhendaja: Marko Uibu, PhD

Tartu 2022

ABSTRACT

The activities of folk dance groups during the COVID-19 pandemic by the example of the Folk Dance Ensemble of Tartu University

The aim of this master's thesis was to find out how the COVID-19 pandemic affected the activities of folk dance groups, following the example of a dance ensemble. The master's thesis looks at the activities of a folk dance ensemble, dance teachers and folk dancers almost throughout the COVID-19 pandemic.

The survey data were collected in two stages: in the spring of 2021, interviews were conducted with dancers and dance group instructors, and in the spring of 2022, a questionnaire survey was conducted among the dancers. In addition, training participation statistics were analyzed.

While at the end of the second corona wave the dancers' mood was anxious and they doubted that they would continue dancing, by the spring of 2022 their motivation has recovered. Although the COVID-19 pandemic had a certain negative effect on the physical and dance abilities of the dancers, the skills and physical abilities were restored with the help of the skills developed during the long period of operation.

The practice in dance groups to be present in trainings and performances even during sickness broke during the COVID-19 pandemic, or at least was hit hard. People with mild symptoms no longer engage in collective activities and there is no longer a sense of absence from training.

As the interviews with the dancers and the questionnaire survey showed, the opinion of the instructors was correct, that their dancers will remain motivated to engage in folk dance even after the end of the coronary pandemic. However, the COVID-19 pandemic brought about a change in the organization of work, which has remained and will probably continue to be used in the future. Namely, as for the reception of new dancers. The previous screening of 100 dancers in one hall at a time was replaced by groups of about 20 members with a certain characteristic.

The present study showed that the COVID-19 pandemic disrupted the normal functioning of the folk dance group. It can be said that the further the pandemic progressed, the lower the obstacle. When the disease was new in the spring of 2020 and there were no vaccines, everyone had to stay home. However, in the 2021/2022 season, when many people were vaccinated and the virus strains were milder, only the sick had to be isolated and others could continue to participate in society, including folk dance groups.

In summary, it follows from this work that the coronary pandemic has not had a negative impact on the activities of folk dance groups, which are already highly motivated and of a good standard. Those who have a serious desire to dance will not give up this intermittent activity for a few years.

Keywords: COVID-19, sickness absences, Song and Dance Celebration tradition, cultural heritage, leisure, physical distancing.

SISUKORD

SISUKORD	4
SISSEJUHATUS	6
1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE.....	8
1.1. Huvitegevus ja hobid ning nende roll inimese elus	8
1.2. Eesti rahvatants ja selle harrastamine	8
1.3. COVID-19 pandeemia ja selle mõju huvitegevusele (sh rahvatantsu harrastamisele).....	11
1.4. COVID-19 pandeemia mõju inimeste tervisele ja tervisekäitumisele	16
1.5. Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambel	18
1.6. Probleemi püstitus, uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused	18
2. METOODIKA	21
2.1. Valim.....	21
2.2. Andmekogumismeetodid	22
2.3. Andmeanalüüsi meetodid.....	25
2.4. Uurimiseetika ja meetodi kriitika.....	26
3. TULEMUSED	28
3.1. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid iseendale?.....	28
3.1.1. Rahvatantsuga tegelemise motivaatorid	28
3.1.2. Tantsutehniline tase	31
3.1.3. Koroonapandeemia mõju tantsijate harjumustele ja hoiakutele	34
3.2. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid tantsurühmale?.....	36
3.2.1. Tantsija ootused teistele tantsijatele ja tantsijate omavahelised suhted ning koroonapandeemiaga kaasnenud muutused.....	36
3.2.2. Tantsijate ootused juhendajatele ning suhtumine video- ja õuetreeningutesse.....	38

3.2.3.	Tantsurühma sotsiaalsed suhted	40
3.3.	Kuidas tajuvad koroonapandeemia mõjusid tantsujuhid?.....	42
3.3.1.	Juhendajate töökorraldus	42
3.3.2.	Juhendajad oma tantsijatest ja tantsurühmadest koroonapandeemia eel ja ajal.....	45
3.4.	Kuidas muutis ja mõjutas koroonapandeemia tantsurühma tegevust?	47
4.	ARUTELU JA JÄRELDUSED.....	52
4.1.	Tantsijate tajutud koroonapandeemia mõjud iseendale	52
4.2.	Tantsijate tajutud koroonapandeemia mõjud tantsurühmale	54
4.3.	Juhendajate tajutud koroonapandeemia mõjud.....	55
4.4.	Koroonapandeemia mõju tantsurühma tegevusele	56
	KOKKUVÕTE	58
	KASUTATUD ALLIKAD	60
	LISAD	66
	LISA 1. Intervjuu küsimustik JUHENDAJATELE	66
	LISA 2. Intervjuu küsimustik TANTSIJATELE.....	69
	LISA 3. Teise etapi ankeetküsitlus	72

SISSEJUHATUS

Rahvatantsuga tegelemine ei ole pelgalt üks hobi paljude seas, vaid oluline osa rahvusliku identiteedi ja kultuuri hoidmisest. Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupeo traditsioon on kantud UNESCO suulise ja vaimse pärandi nimekirja alates 2003. aastast ning 2008. aastal liideti see traditsioon koos teiste meistriteostega inimkonna vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja (ELT SA, 2021). 2020. aasta alguses üle maailma levinud koroonaviirus mõjutas kõige muu kõrval ka rahvatantsu valdkonda. Mitmed viiruse leviku takistamiseks kehtestatud piirangud ei võimaldanud rahvatantsurühmadel harjumuspärasel viisil tegutseda ning oli oht, et need võivad avaldada tantsimisharjumusele tõsist mõju.

Rahvatantsuna mõistetakse kõige üldisemas tähenduses rahva poolt rahvarõivastes tantsitavat tants nii minevikus kui tänapäeval (Kapper, 2013). Rahvatants on võrreldav tippspordiga. Rahvatantsurühmad ajastavad vormi saavutamise oluliste esinemiste või tantsupidude ülevaatuste ajaks. Aktiivsemad ja kõrgema tasemega rühmad omandavad hooaja jooksul mitme kontserdi, etenduse või tantsupeo repertuaari. Rahvatantsijad on tuntud kui kohusetundlikud ja pühendunud inimesed. Tantsija vastutab lisaks endale oma paarilise, rühmakaaslaste ja juhendaja eest, segarühma puhul tähendab see enda ja veel 16 inimese eest vastutamist. Sageli läheb tantsija treeningtundi ja esinemisele ka haigena, sest tants vajab selgeks õppimist ja esitamist.

Rahvatantsurühmade ja muu harrastustegevus on olnud tugevalt COVID-19 pandeemiast häiritud. Suure osa 2020/2021 hooajast on rahvatantsurühmade tegevus olnud erinevate viiruse levikut takistavate meetmete tõttu olnud olemuslikult võimatu. Rahvatantsurühma suurus on minimaalselt 12 (naisrühmad) kuni 16 (segarühmad) inimest, kuid pikka aega kehtis huvitegevuses osalemiseks 10 inimese piirang ning haiged ja lähikontaktset pidi olema isolatsioonis. See aga muutis tantsurühmade tegevuse väga katkendlikuks, sest enamikes trennides on keegi puudu ning trennides tuleb tantse mitu korda üle õppida.

Võib öelda, et muutunud on haige olemist ja haigusi puudutavad sotsiaalsed normid (O'Donnell, 2021; Lyttelton, Zang, 2022). Varem mõistsid inimesed haigusena enamasti tõsisemaid tervisehädasid ning kergete külmetuse sümptomitega koju ennast ravima ei jäänud. Kergete haigusnähtude ravimisest olulisemaks seati töö ja muude tegevustega seotud kohustused. Tantsijana on töö autor ka ise tähele pannud ja kogenud, et kerge ninakinnisuse

või kõhaga, millega varem oleks kindlasti trenni läinud, enam trenni minna ei julge. Kartus kedagi nakatada ükskõik missuguse haigusega on piisavalt suur. Tulenevalt üldisest suurte ürituste ja koosviibimiste korraldamise keelust ja kartusest on muidugi esinemisi ja kontserte ka vähem kui varem. Kuid sellegipoolest on vajalik omandada repertuaar, millega tulevastele esinemistele ja tantsupidudele vastu minna.

Inimestel on vajadus vaimse ja ruumilise keskkonna vahetuse järele, mis rahvatantsu või mõne muu seltskondliku hobiga kaasneb (Morse *et al*, 2021; Smith, Bilbo, 2021). Samuti on oluline hoida end füüsiliselt aktiivsenä. Kuna teiste inimestega koos tehtavad harrastused ei olnud võimalikud, siis hakati pandeemia ajal tegelema pigem individuaalsete harrastustega (Lyons, 2020). Paratamatult mõjutas see kollektiivseid tegevusi, sealhulgas rahvatantsu.

Käesoleva magistr töö eesmärk on ühe tantsuansambli näitel teada saada, kuidas mõjutas COVID-19 pandeemia rahvatantsurühmade tegevust. Magistr töö vaatlleb rahvatantsuansambli tegevust, tantsuõpetajaid ja rahvatantsijaid peaaegu läbi terve COVID-19 pandeemia aja. Uuringu esimeses etapis (2021. aasta kevadel) viidi läbi semistruktureeritud intervjuud tantsuõpetajate ja tantsijatega. Lisaks analüüsiti kirjeldava statistika abil treeningutes osalemise muutust kahe hooaja võrdluses. Uuringu teises etapis (2022. aasta kevadel) viidi läbi ankeetküsitlus tantsijate seas.

Esimeses peatükis käsitletakse huvi- ja vaba aja tegevuste mõju inimestele ning kuidas COVID-19 seda muutis. Samuti antakse ülevaade rahvatantsu olemusest ja harrastamisest. Teises peatükis tutvustatakse uuringu metoodikat. Kolmandas peatükis analüüsitakse uuringu tulemusi ning neljandas tehakse järeldused ja arutletakse tulemuste üle.

1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE

1.1. Huvitegevus ja hobid ning nende roll inimese elus

Huvitegevus on süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal, et omandada süvendatud teadmised ja oskused valitud huvialal (Veigel, 2013). Lisaks maandab huvitegevus stressi ja muid pingeid, võimaldab inimestega suhelda ning olla muul moel sotsiaalselt ja kehaliselt aktiivne.

Eesti koolinoorte seas on probleemiks vähene kehaline aktiivsus ning liigne ekraanide kasutamine. 2017/2018 õppeaasta uuringu järgi (Oja, 2019) liigub soovitustele vastaval määral (vähemalt 60 minutit mõõduka kuni tugeva intensiivsusega kehalist tegevust päevas) vaid 16% 11–15-aastastest kooliõpilastest. Üle poole õpilastest kasutavad Interneti üle kahe tunni päevas ning pikem ekraaniaeg mõjub negatiivselt nii õpilaste tervisele, heaolule kui ka õppimisele (sama). Ekraaniaeg on passiivne ja vähese füüsilise aktiivsusega elektrooniliste seadmetega veedetav aeg (Reile jt, 2019). 16-64-aastaste inimeste seas on kolmandik neid, kes harrastavad tervisesporti vabal ajal vähemalt poole tunni ulatuses 2-6 korda nädalas, ning vabal ajal ja vabadel päevadel veedavad ekraani ees üle nelja tunni päevas ligi 16% selles vanuses inimesi (sama). Stressi all kannatavad sama uuringu järgi 20% selles vanuses inimesi ning üleväsimuse all 43% inimesi. Huvitegevus ja muud hobid on nii noorte kui täiskasvanute jaoks võimalus lülitada ennast välja igapäevastest muredest ning enamasti istuvast elustiilist.

1.2. Eesti rahvatants ja selle harrastamine

Termin „eesti rahvatants“ on laialt levinud ja kõigile justkui, kuid ühtset ja tantsuvaldkonna kõikide asjaosaliste poolt tunnustatud definitsiooni ei ole määratletud. Tavakasutuses on levinud rahvatantsu mõistmine kõige laiemas tähenduses, millesse on hõlmatud rahva poolt rahvarõivastes tantsitav tants nii minevikus kui tänapäeval (Kapper, 2013). Asjatundjate poolt jagatakse eesti rahvatants kahte kategooriasse. Esiteks on folkloorne ehk autente

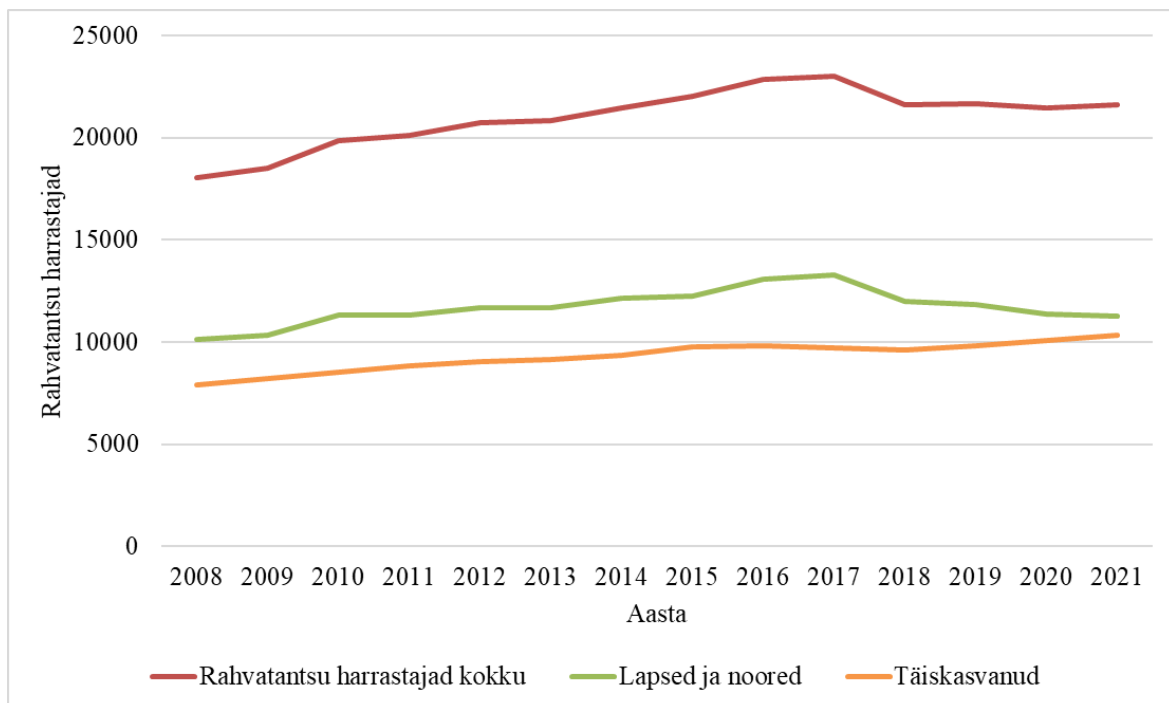

rahvatants sellisel kujul nagu teda 19.-20. sajandil talupoegade seas tantsiti. Teise kategooria moodustab folkloorse rahvatantsu elementidega kindla autori loodud autoritants ehk lavarahvatants. Viimane arenes välja nõukogude ajal ning on tänapäeval peamine harrastuskollektiivide poolt (sealhulgas tantsupeol) esitatav rahvatants (Kapper, 2013). Käesolev töö lähtub eesti rahvatantsu üldmõistest ning ei käsitle rahvatantsu selle erinevate vormide olemuse ja avaldumise kaudu.

Rahvatantsurühm on oskussõnastiku (Torop, 2008) järgi grupp inimesi, kes käib korrapäraselt koos rahvatantse õppimas kas oma lõbuks või pealtvaatajatele esitamiseks. Tantsuansambli moodustavad mitu eri vanuses ja eri tasemega tantsurühma. Rahvatantsijate endi kõige olulisem tegevuse eesmärk on tantsupidu. Tantsupidu on osa tantsupeo protsessist ning seeläbi osa kogu rahvatantsu liikumisest. Tantsupeo traditsioon sõltub rahvatantsuliikumise elujõulisusest ning rahvatantsuliikumine saab arengutõuget ja loomingulist inspiratsiooni tantsupidudest (Järvela, 2016).

Rahvakultuurilisi tegevusi ehk koorilaulu, käsitööd ja rahvatantsu võib pidada eestlaste identiteedi osaks. Rahvuslik identiteet on osa inimese minapildist, mis tuleneb teadmistest oma rahvuslikust kuuluvusest koos sellele omistatava väärtuse ja emotsionaalse tähendusega (Tajfel, 1981; Valk, 2017). Eesti, Läti ja Leedu laulu- ja tantsupeo traditsioon on kantud UNESCO suulise ja vaimse pärandi nimekirja alates 2003. aastast ning 2008. aastal liideti see traditsioon koos teiste meistriteostega inimkonna vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja (ELT SA, 2021). Tähistamaks kümne aasta möödumist sellest, viisid Marju Lauristin ja Peeter Vihalemm koos uuringufirmaga Saar Poll läbi sotsioloogilise uuringu “Minu laulu- ja tantsupidu” (Lauristin ja Vihalemm, 2013). Küsitlusele vastanud inimestest 96% pidas pidu oluliseks sündmuseks ning 51% on olnud ise peol osalised, sealhulgas 21% tantsupeol. Uuring näitas, et laulu- ja tantsupidu on inimeste jaoks oluline osa elust ning on otseselt seotud rahvusliku identiteedi hoidmise ja edasikandmisega. Neli aastat hiljem, 2017. aastal viidi Läti Kultuuriakadeemia initsiatiivil Balti riikides läbi sarnane uuring (Lake, 2017). Selle eesmärk oli hinnata Läti, Leedu ja Eesti elanike kaasatust laulu- ja tantsupeo liikumisse ning aru saada, mis on kolmes Balti riigis eksisteeriva traditsiooni kestvuse põhjused. Laulu- ja tantsupeo traditsiooniga on seotud osaleja, pealtvaataja või kaudse osasaajana umbes 90% kolme riigi elanikest. Uuringus osalejatest on peol esinejana osalenud kolmandik elanikest. Peol esinenud vastajatest ligi pooled olid osalenud tantsupeol või mõlemal peol.

Eesti Statistikaameti (2022a; 2022b) andmetel oli Eestis 2021. aastal 1473 rahvatantsurühma ning nendes tantsis kokku 21 627 harrastajat. Võrreldes 2008. aastaga on rahvatantsu harrastajate arv oluliselt suurenenud, mida näitab selgelt joonis 1. Uue hoo said laulu- ja tantsupidu ning rahvakultuur sisse 2007. aastal. Kevadel toimunud pronksiöö mäss oli üks ajend, mis tõi inimesed varasemast rohkem rahvakultuuri harrastamise ja sellest osasaamise juurde. Rahvatantsu harrastajate arv tõuseb üldjuhul aasta-paar enne tantsupidu ning stabiliseerub või langeb veidi pärast tantsupidu. Lauristini (2013) uuringus osalenud töid rahvakultuuri harrastamisest loobumise põhjustena esile huvi vähenemist, perekondlikke kohustusi ja muid harrastusi. Tervikuna aga on viimase kümnekonna aasta jooksul rahvatantsu harrastamine kasvanud.

Joonis 1. Rahvatantsu harrastajad 2008-2021. (Eesti Statistikaamet, 2022a ja 2022b).

Kõrged harrastajate arvud ning suur soov tantsupeol osaleda näitavad tantsupidude ja laiemalt rahvatantsuliikumise elujõulisust. Veel 2000. aastate alguses oli oht laulu- ja tantsupidude traditsiooni edasikestmisele tuntav, mille üks ilming oli rahvakultuuri madal renomee just noorte hulgas. 2007. aastal uuris Katrin Krause oma magistritöös (Krause, 2007) rahvatantsu imagot 11-18-aastaste noorte seas. Rahvatantsu imago defineeris ta kui uskumuste, ideede ja muljete võrku, mida noored omavad rahvatantsu kohta. Uuringus osalenutest 86% leidis, et rahvatantsuga tegelemine noorte seas on ebapopulaarne. Uuringus

osalenud töid välja, et rahvatants ja rahvariided on vanamoodsad ja igavad. Rahvatantsuga tegelemise motivaatoritena olid esikohtadel reisimisvõimalus ja sotsiaalne suhtlus, võimalus osaleda tantsupeol oli viimasel kohal. Ka Lauristini (2013) uuringus nähakse ohuna koorilaulu ja rahvatantsu traditsiooni kestlikkuse keskmisest nõrgemat hinnangut noorte vastajate seas. Samuti ei ole noorte seas rahvuslik traditsioon ja ühistunne peol osalemise motivaatorina nii kõrged kui vanemate vastajate seas. Noorte jaoks on pigem motivaatoriks võimalus olla koos sõpradega ja nendega tantsupeo meeleolu jagada. Võrreldes Krause uuringuga on Lauristini uuringus osalenud noortest 93% seisukohal, et koolinoorte laulu- ja tantsupidudel osalemise võimalus innustab neid koorilaulu või rahvatantsuga tegelema.

Küsitlustevahelise kuue aasta ning kahe laulu- ja tantsupeoga on suurenenud noorte seas motivatsioon rahvakultuuriga tegeleda. 2019. aasta tantsupeole järgnenud uuringus (Truusa ja Sorgus, 2020) osalenutest 85% vastas, et nad tegeleksid rahvatantsuga ka siis, kui tantsupidu ei toimuks. 12% vastas “võib-olla” ning ainult 3% ütlesid, et ilma tantsupidudeta nad rahvatantsuga ei tegeleks. Tantsupeo traditsiooni elujõulisust ilmestab suur tung tantsupeole, kuhu paraku kõik soovijad ei pääse. 2019. aastal osales tantsupeo teisel ülevaatusel 15 141 tantsijat ja võimlejat kokku 995 kollektiivist, kellest peole pääses 10 540 tantsijat ja võimlejat 713 kollektiivist (Allilender, 2020). Kunagi varem ei ole tantsupeol nii palju tantsijaid osalenud. Lisaks koolinoorte- ja üldtantsupidudele toimuvad maakondlikud tantsupeod ja muud tantsupeod (näiteks meeste ja naiste tantsupidu). Seega on rahvatantsuga tegelemine populaarne ning rahvatantsu liikumine elujõuline. Peamised rahvatantsuga tegelemise motivaatorid on sotsiaalne suhtlus ning tantsupidudel osalemine ja rahvustunde väljendamine. Noorte seas on olulisemal kohal esimene ning vanemate seas teine (Truusa ja Sorgus, 2020).

1.3. COVID-19 pandeemia ja selle mõju huvitegevusele (sh rahvatantsu harrastamisele)

2020. aasta alguses tegutsesid kõik inimesed ja organisatsioonid, sealhulgas huvitegevuse teenuse pakkujad ja harrastajad teadmises, et nad saavad kõik oma plaanid ellu viia. 12. märtsi 2020 hilisõhtul aga kuulutas Vabariigi Valitsus COVID-19 laialdase ülemaailmse ja riigisisese leviku tõttu Eestis välja eriolukorra (Eriolukorra ..., 12.03.2020). Paari päevaga

pandi kogu riik ja maailm sisuliselt lukku: koolid läksid üle distantsõppele, inimesed hakkasid kodust töötama, poed ja restoranid suleti, kõik üritused ja peod lükati edasi või jäeti ära. Koroonaviirus (COVID-19) on hooajaline nakkushaigus nagu gripp, mis nakkub peamiselt piisknakkuse teel, kuid koroonaviirus on gripist palju nakkavam (COVID-19 kriisi veebileht, 2020). 2020. aasta märtsis oli haigus uus, selle sümptomite, levimise ja ravimise kohta puudusid põhjalikud uuringud, samuti ei olnud vaktsiini. Ainus võimalus viiruse levikut pidurdada oli vähendada inimestevahelisi kontakte.

Huvitegevus on oma loomult kontaktne tegevus ehk harrastajad tulevad ühte ruumi, liiguvad ruumis ringi, on tegevuse ajal teineteisele lähedal ning sageli räägivad ja hingavad intensiivselt, mis omakorda on soodne keskkond viiruste levikuks. Enamik inimestevahelisi kontakte leiab aset samaealiste vahel ning kontaktide intensiivsus on suurem kooliealiste laste seas (Natale et al, 2020). Koolide ja huviringide suurt viiruse leviku riski näitavad ka COVID-19 nakatumise andmed (koroonakaart.ee). Pärast 2020. aasta sügist koolivaheaega läksid lapsed kooli ning huviringidesse. Kahe nädalaga tõusis 14 päeva nakatumise näitaja 100 000 inimese kohta 41,16 pealt 136,87-ni ning jätkas tõusmist ka pärast seda.

Kuna pandeemia on inimesed sundinud koduseinte vahel kultuurielamusi saama, siis on seda võimalust hakatud ka pakkuma. Itaalias läbi viidud uuringu järgi (Panarese, 2021) suutsid noored paremini kohaneda pandeemia ajal veebi teel vaba aja veetmise tegevuste ja kaaslastega suhtlemisega, sest neil oli varasemast tekkinud suurem kindlus digivahendite kasutamise osas. Aga see leevendas distantseerumise negatiivseid mõjusid vaid osaliselt. Üks paratamatute koroonapiirangute kaasmõjusid on oht, et võõrdutakse kultuurikogemusest reaalses ajas ja ruumis (Vaher, 2021). See võib tähendada, et kaob ka harjumus rahvakultuuriga (sealhulgas rahvatantsuga) tegeleda, laulu- ja tantsupeol osaleda ning laulu- ja tantsupidusid vaatamas käia.

Distantsõppe meetodil hariduse - nii tavapärase koolihariduse kui ka huvihariduse - andmine kujunes kõigile osapooltele väljakutseks. Digitaalsete vahenditega ja distantsilt õppetöö läbiviimine võib esialgu tunduda lihtne tegevuse teise vormi ümberkolimine, kuid see eeldab täiesti uut lähenemist, uusi paradigmasid, kuidas inimesed võiksid ja saaksid distantsilt õppida ja tegevustes osaleda (Watkins & Marsick, 2020). Sarnaselt teistele õpetajatele hakkasid veebitunde läbi viima ka tantsuõpetajad. Laura Pampa (2020) uuris oma lõputöös Eestis tegutsevaid tantsuõpetajaid, kes viisid eriolukorra ajal tantsutunde läbi distantsõppe vormis. Uuringu keskne järeldus on, et tantsimine kui olemuslikult füüsiline ja sotsiaalne

tegevus ei täida distantsõppe vormis oma eesmärki pakkuda positiivset alternatiivi ekraani ees veedetud ajale. Samuti ei ole distantsil võimalik füüsiliselt juhendada õpilasi oma keha õigesti liigutama ning selle juures liigutuste korrektsust kontrollida, mis omakorda suurendab vigastuste ohtu. Uute elementide ja oskuste õpetamise keerukus viib tegevuse tagasi baastaseme juurde ning pärsib harrastajate arengut, mis omakorda põhjustab motivatsiooni langust nii tantsuõpetajatel kui ka tantsijatel. Ühe olulisema motivatsiooni langetajana toodi selles uuringus välja eesmärgiks seatud esinemiste ja võistluste edasilükkumine või ärajäämine. Zoomi teel läbi viidud tunnid küll hoidsid kooskäimise harjumust ja seltskonna vaimu, kuid tantsutehnilise ja koorilaulualase kvaliteedi osas olid need kaheldava väärtusega, millele viitasid koorijuht Hirvo Surva ja tantsujuht Agne Kurrikoff-Herman 2021. aasta sügisel Vikerraadio "Reporteritunni" saates (Kärner, 2021b). Tartu linnavalitsus viis veebruaris 2021 erahuvikoolide ja huvitegevuse ühingute seas läbi küsitluse ühingute toimimise kohta koroonaviiruse teise laine ajal (Erahuviharidus ..., 2021). Küsitlusele vastanud 59 organisatsioonist 93,2% on jätkanud tegutsemist ka koroonaviiruse teise laine ajal (alates 03.10.2020). Tegevus toimus enamasti üldistest piirangutest lähtuvalt ehk kuni 10-liikmelistes gruppides, veebi vahendusel või hübriidõppena. Paljud harrastaja (eriti lapsed) loobuvad huvitegevusest piirangute karmistamisel ja distantsõppele üleminekul, mis omakorda tähendab ühingutele saamata jäänud osalustasusid. Samuti on probleemiks see, et mõnda huviringi on keeruline mittekontaktseks läbi viia, näiteks toodi seda välja tantsu puhul.

Huvitegevuse jätkamist eriolukorra ajal võeti kui võimalust täita õpilaste aega ning hoida tegevuste järjepidevust (Haridus- ja Teadusministeerium, 2020). Õppe toetamiseks soovitati veebiülekanne formaadis huvikooli tundide või konsultatsioonide läbiviimist, samuti ergutada noori jätkama iseseisvat tööd. Säilis lootus, et pooleteise kuu pärast endine olukord taastub. Kuid nii nagu paljud õpilased ei läinud pärast eriolukorra lõppu tagasi kooli (Karjatse, 2020), nii ei jätkunud ka paljude huvikoolide ja huvitegevuse ühingute tegevus. Eriolukorra lõpust alates oli koolides ja huvitegevuses lubatud tegevusi läbi viia kuni 10-liikmelistes rühmades, samuti tuli teiste isikutega hoida kahemeetrist vahemaad (COVID_19 ..., 16.05.2020). Enamikel huvitegevuse ühingutel polnud enam põhjust tavapäraseks tegevusteks kokku tulla, sest tegevushooaeg oli lõppenud. Tegevust jätkasid üksnes need huviringid, kel oli selleks vajadus. Seega lõppes sisuline tegevus paljude huviringide ja rahvatantsurühmade jaoks märtsi keskpaigas.

Kuna vahepeal oli huvitegevus lubatud kuni 10-liikmelistes gruppides ning 2021. aasta suvel pidi toimuma meeste tantsupidu, siis kasutati piirangute aega meeste tantsude õppimiseks. Üks meeste tantsupeo koosseis koosneb kaheksast tantsijast (tavapärase segarühm koosneb kaheksast paarist ehk kaheksast mehest ja kaheksast naisest. Tavapäraselt tehakse meeste tantsude õppimise jaoks eraldi tantsutrenne. Koroonapandeemia leviku takistamiseks kehtestatud piirangud aga andsid rühmadele mõistliku põhjuse ja võimaluse tegevust jätkata.

aasta	2019	2019	2019	2019	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020	2020
kuu	september	oktoober	november	detsember	jaanuar	veebruar	märts	aprill	mai	juuni	juuli	august
COVID-19-ga seotud olukord ja olulisemad hetked				* Hiinas hakkas levima COVID-19 (C-19)	* C-19 hakas levima üle maailma	* 27.02 tuvastati esimene haigusjuhtum Eestis	* 11.03 WHO klassifitseeris C-19 pandeemiaks * 12.03 kehtetastati Eestis eriolukord	* eriolukord	* 17.03 lõppes eriolukord			
rahvatantsuga seotud olukord ja olulisemad hetked	* algas tavapärase hooaeg, valmistuti paljudeks üritusteks		* toimusid mitmed kontserdid	* toimusid mitmed kontserdid		* toimus tantsuansamblike ühisüritus Lihaselõdvestus	* al 12.03 oli tegevus pausil * 14.03 toimuma pidanud TÜ RKA juubelkontsert jäi ära	* tegevus oli pausil, viidi läbi veebitreeninguid	* tegevus oli kuni 18.05 pausil, viidi läbi veebitreeninguid * mai lõpus toimusid trennid meestele	* 7.06 toimuma pidanud Tartumaa tantsupidu jäi ära * toimusid trennid meestele	* suvepuhkus	* suvepuhkus
aasta	2020	2020	2020	2020	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021
kuu	september	oktoober	november	detsember	jaanuar	veebruar	märts	aprill	mai	juuni	juuli	august
COVID-19-ga seotud olukord ja olulisemad hetked			* al 24.11 oli Harju ja Ida-Viru maakonnas lubatud huvitegevus kuni 10-liikmelises rühmas	* al 14.12 oli siseruumides lubatud individuaalne huvitegevus * al 27.12 algas C-19 vastu vaktsineerimine Eestis	* al 11.01 oli siseruumides lubatud huvitegevus kuni 11- ja välitingimustes kuni 25-liikmelistes gruppides	* al 1.02 oli sisetingimustes lubatud individuaalne tegevus suure riskiga ja kuni 11 inimesega tegevus väikese riskiga tegevuste puhul * al 22.02 oli sisetingimustes lubatud ainult individuaalne tegevus	* al 11.03 ei olnud sisetingimustes lubatud ning välitingimustes oli lubatud 2 inimesega tegevus	* huvitegevus oli pausil * al 26.04 oli lubatud välitingimustes huvitegevus kuni 10-liikmelises grupis	* al 17.05 oli lubatud välitingimustes huvitegevus kuni 25-liikmelises grupis * al 31.05 oli lubatud sisetingimustes huvitegevus kuni 25-liikmelises rühmas * al 15.05 avati C-19 vastu vaktsineerimise võimalus kõigile täiskasvanutele	* al 2.06 kaotati kohustus kanda siseruumides maski * al 23.06 kaotati siseruumides täitumuse piirangud		* al 26.08 oli huvitegevuses lubatud osaleda C-19 vastu vaktsineeritud, C-19 läbipõdenud või negatiivse PCR testitulemusega inimestel
rahvatantsuga seotud olukord ja olulisemad hetked	* algas tavapärase hooaeg, valmistuti paljudeks üritusteks	* toimusid tavapärased treeningud	* toimusid tavapärased treeningud * al 30.11 oli Tartu linnas huvitegevus lubatud kuni 10-liikmelistes gruppides	* toimusid trennid meestele	* toimusid trennid meestele	* toimusid trennid meestele kuni need lubatud olid	* treeninguid ei toimunud	* treeninguid ei toimunud * 1.04 teatati 2022. aastal toimuma pidanud koolinoorte LTP aasta võrra edasi lükkumisest	* 30.06 toimuma pidanud Kagu-Eesti tantsupidu jäi ära	* 5.-6.06 toimuma pidanud meeste tantsupidu jäi ära * 13.06 toimuma pidanud naiste tantsupidu jäi ära * 18.-20.06 toimuma pidanud üliõpilaste laulu- ja tantsupidu Caudeamus jäi ära	* suvepuhkus	* suvepuhkus * TÜ RKA osales mitme rühmaga suvisel Autovabaduse puistestel
aasta	2021	2021	2021	2021	2022	2022	2022	2022	2022	2022	2022	2022
kuu	september	oktoober	november	detsember	jaanuar	veebruar	märts	aprill	mai	juuni	juuli	august
COVID-19-ga seotud olukord ja olulisemad hetked		* al 25.10 oli huvitegevuses lubatud osaleda C-19 vastu vaktsineeritud või C-19 läbipõdenud				* al 14.02 kaotati C-19 passi nõue ning kellaajalised piirangud meelelahutus-asutustele	* al 15.03 kaotati C-19 passi nõue ning kellaajalised piirangud meelelahutus-asutustele	* al 3.04 kaotati maskikandmise kohustus				
rahvatantsuga seotud olukord ja olulisemad hetked	* algas tavapärase hooaeg, valmistuti paljudeks üritusteks						* 19.03 toimus TÜ RKA 77. aastapäeva kontsert		* 29.05 toimub Kagu-Eesti tantsupidu	* 5.06 toimub Tartumaa tantsupidu * 12.06 toimub naiste tantsupidu * 17.-19.06 toimub üliõpilaste laulu- ja tantsupidu Caudeamus	* 2.-3.07 toimub meeste tantsupidu	

Joonis 2. COVID-19 pandeemia ja rahvatantsurühmade tegevuse ajaline skeem.

1.4. COVID-19 pandeemia mõju inimeste tervisele ja tervisekäitumisele

Pandeemia ja eriolukord ei mõjutanud ainult hariduse omandamist ja huvitegevust, vaid kogu inimeste elu ja toimetulekut. Austraalia meditsiinitudengite seas läbi viidud uuring (Lyons, 2020) näitas, et suurim negatiivne mõju oli pandeemial tudengite õpingutele ja sotsiaalsetele suhetele, mis suurendas nende stressitaset. Pandeemia negatiivse mõju vähendamiseks kasutati enamasti virtuaalseid võimalusi sõprade ja kaasüliõpilastega suhtlemiseks, mitmeid individuaalseid treenimise viise (jooksmine, rattasõit, mediteerimine) ning avastati uusi või taaselustati vanu hobisid. Samuti on hobidega tegelemine märk heast vaimsest seisundist ning aitab kaasa õppe- ja tööelu edukusele (Santoso, 2022). Pakistani üliõpilaste seas läbi viidud uuring (Arabish *et al*, 2021) näitas, et need, kes hobidega ei tegele, ei pidanud ka veebitunde kasulikeks ning tundsid end üldiselt väsinud ja mittemotiveerituna. Ühe põhjusena toodi välja probleeme e-õppega kohanemisel, mis omakorda tõi kaasa vähese huvi muude tegevuste vastu. See aga on oht tõsisemate vaimse tervise probleemide tekkimiseks. Buckinghami Ülikooli teadlased viisid 2021. aasta kevadel 74 riigi osalejate seas läbi uuringu vaba aja tegevuste, motivatsiooni ja psühholoogilise heaolu vahelistest seostest (Morse *et al*, 2021). Nende uuringu näitas, et erinevate hobide ja harrastustega tegelemise aja säilitamine või suurendamine aitab kaasa üldise heaolu säilimisele ja ka kasvule COVID-19 pandeemia ajal. Samuti aitab sotsiaalsete sidemete olemasolu infektsiooniga nakatumise vastu või vastupidi sotsiaalne distantseeritus ja stress suurendavad võimalust nakatuda (Smith, Bilbo, 2021). Seega pakub igasugustes sotsialiseerumist vajavates vaba aja tegevustes osalemine COVID-19 ajal inimese heaolule kaitsvat kasu.

USA-s Wisconsinis uuriti noorukiealisi sportlasi ning COVID-19 mõju nende harrastustele ja tervisele. (McGuine *et al*, 2021). Uuringu tulemustest selgus, et koolide sulgemise ja sportimisvõimaluste puudumine suurendas noorte seas ärevust ja depressiooni. Samuti täheldati noorte seas aktiivsuse ja üldise elukvaliteedi langust. Sarnasele järeldusele jõudis ka teine USA üliõpilaste seas läbi viidud uuring (Dotson, *et al*, 2022). Tunnetati muudatusi sotsiaalsetes suhetes, mis enamikel juhtudel olid negatiivsed. Lisaks selgub uuringust laiem negatiivne mõju uute suhete ja sotsiaalse võrgustiku loomisele ja arendamisele, mis on üks ülikoolis käimise aja suurimatest lisandväärtustest. COVID-19 pandeemia mõju

sotsiaalsetele suhetele sõltub ka inimeste taustast. Enne ja pärast pandeemia algust läbi viidud uuringust (Moeller *et al*, 2022) ei tulene keskmiselt positiivsete emotsioonide vähenemist ega negatiivsete emotsioonide kasvu. Küll aga mõjutavad distantsõppe aegset heaolu üliõpilaste varasem vaimne tervis ning sotsiaalmajanduslikud võimalused. Seega on inimeste tervise kaitseks kehtestatavate piirangute puhul oluline mõelda laiemalt ning arvestada võimalike negatiivsete mõjudega nende inimeste tervisele, keda piiratakse. Pandeemia aegset heaolu mõjutab ka see, kui tugevalt ennast teistest distantseeritakse või kui võimalik see on. Nii näiteks tunnetasid eesliini töötajad suuremat psühhosotsiaalset stressi (Berge *et al*, 2021). Sama tunnetasid need, kes küll füüsiliselt distantseerusid, kuid kes aktiivselt jälgisid pandeemiaga seotud uudiseid.

Kergeste haigussümptomitega inimeste seas liikumine, tööelus ja huvitegevuses osalemine oli koroonapandeemia alguseni tavapärane. Inimest, kes haigussümptomite kiuste oma tööülesandeid täidab ning produktiivsusele püüdleb, mõisteti pikka aega hea töötajana (Jaye, *et al*, 2020). USA-s läbi viidud uuring näitas, et kroonapandeemia esimese laine ajal suurenes märgatavalt kontaktsetel töökohtadel haigusega seotud puudumiste arv (Lyttelton, Zang, 2022), kus töötasid pigem madalamal sotsiaalmajanduslikult positsioonil olevad inimesed. Näiteks tootmisettevõtted, toitlustuse, koristuse ja muuga seotud tööd, kus varem haigena tööl käidi ühelt poolt tööandja silmis lojaalsena paistmiseks ja teisest küljest elamiseks vajaliku raha teenimiseks. Niivõrd kiiresti leviv nakkushaigus nagu COVID-19 on toonud kaasa selle, et haiged ise jäävad meelsamini teiste nakatamise vältimiseks koju ning teised kollektiiviliikmed paluvad julgemalt neil koju jääda (O'Donnell, 2021). See on toonud kaasa inimeste kartuse haigeks jääda ja tähelepanelikumalt enda tervise jälgimise, mis omakorda on suurendanud ärevust ja stressi (Zada, *et al*, 2020). Hübridvormis töötamise võimaluste arenemine toob kaasa selle, et inimesed püüavad distantsilt tööd edasi teha (Hadjisolomou, *et al*, 2021), mis omakorda mõjub nende tervisele negatiivselt, sest nad ei keskendu haiguse ajal enda ravimisele. Seega võib öelda, et muutnud või vähemalt muutumas on haigena teiste sekka minemine kui sotsiaalne norm ehk tava. Tava on Graham Sumneri (1906, Manningu, 2017 kaudu) järgi tunnustatud käitumisnorm, selle rikkumist ei sanktsioneerita muul moel kui hukkamõistvate žestide või sõnadega.

1.5. Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambel

Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambel on vanim tegutsev rahvatantsuansambel Eestis, mis sai alguse 1945. aastal. 1965. aastal anti (toonasele) Tartu Riikliku Ülikooli Rahvakunstiansamblile Eesti NSV teenelise ansambli aunimetus. Kui pärast taasiseseisvumist muutus ansambli töö keeruliseks, siis 2000. aastate esimese kümnendi lõpul alguse saanud rahvakultuuri populaarsuse kasv - eriti noorte seas - on hästi mõjunud ka rahvakunstiansambli tegevusele. Igal sügisel toimuvad rohke osavõtuga katsed ansamblisse tantsima pääsemiseks ning vastu võetakse ainult parimad. Ansambli rühmad astuvad üles üleriigilistel ning kohalikel tantsupidudel, meeste- ja naiste tantsupidudel, kõigil suurematel Tartus ja Eestis toimuvatel rahvatantsuüritustel. Tantsuansamblite kohta üldiselt võib öelda, et nad koosnevad poolprofessionaalsetest harrastajatest: sealsed tantsijad valitakse välja katsetega, nad teevad trenni kaks korda nädalas ja sageli ka treeninglaagrite vormis ning osalevad paljudel sündmustel ja võtavad ette eriprojekte.

Käesolevaks ajaks on TÜ Rahvakunstiansambelis tantsijaid umbes 150, kes tantsivad üheksas erinevas rühmas (kolm lasterühma ja kuus täiskasvanute rühma). Noorema segarühma tantsijad on vähemate tantsualaste oskuste ja kogemustega. Vanem segarühm on ansambli nii-öelda esindusrühm, kus tantsivad tantsualases tippvormis tantsijad. Vilistlarühmades on endised segarühmade tantsijad, kes muude eluliste tegevuste tõttu soovivad tantsida väiksema koormusega. Neidude- ja naisrühmas tantsivad nii tudengialised kui ka vanemad naistantsijad. Kõik peale laste- ja vilistlarühmade teevad trenne kaks korda nädalas, lisaks vahel ka treeninglaagreid.

1.6. Probleemi püstitus, uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

Kaks ja pool aastat kestnud COVID-19 pandeemia on tõenäoliselt jätnud oma jälje ka rahvatantsuliikumisele ja tantsuharidusele. Rahvatants ja huvitegevus üldiselt ei saan täita oma eesmärki pakkuda inimestele vaimset ja füüsilist puhkust, kui inimesed ei saa tulla kokku. Tantsuõpetajad näevad, et distantilt tegutsedes tantsijate areng pidurdub, sest uusi ka keerukaid liikumisi on raske õpetada ja õppida (Pampa, 2020). Lisaks on kadunud või

edasi lükkunud üks olulisemaid rahvatantsu harrastamise motivaatoreid ehk tantsupeod, kontserdid ja esinemised. Samuti puudub võimalus hobidega seonduvalt inimestega suhelda. Ohtu võib sattuda rahvatantsu harrastamine kui eestlaste identiteedi kandja. Kuid inimesed vajavad füüsilist aktiivsust ning sotsiaalset suhtlemist, sest need aitavad maandada stressi ja ärevust (McGuine *et al*, 2021; Morse *et al*, 2021). Koostegemise asemele on tulnud individuaalsed harrastused ning omavahel suheldakse kodust lahkumata (Lyons, 2020).

Käesoleva magistritöö eesmärk on teada saada, kuidas mõjutas COVID-19 pandeemia rahvatantsurühmade tegevust. Uuringusse kaasatakse nii tantsuõpetajad kui ka tantsijad TÜ Rahvakunstiansamblist. Uuringu tulemusi ei plaanita üldistada kõigi Eestis tegutsevate rahvatantsurühmade kohta, seetõttu on vaatluse all üks konkreetne rahvatantsuansambel ja sealsed tantsijad ja juhendajad.

Kuigi tulemusi ja järeldusi ei saa kogu rahvatantsuliikumisele üldistada, on need siiski indikatiivselt valdkonna arendajate ja korraldajate töös kasutatavad. Näiteks on uurimistulemuste baasil võimalik ette valmistada ja läbi viia esindusliku valimiga valdkondlik uuring. Lisaks avab töö tantsijate mõtteid ja seisukohti, mis aitab tantsujuhtidel oma tegevust planeerida ja mõtestada. Need omakorda on laiendatavad ka muudele huvitegevuse liikidele ja harrastajatele.

Käesoleval tööil on neli uurimisküsimust.

1. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid iseendale?

Küsimuse eesmärk on teada saada koroonapandeemia tajutavaid mõjusid tantsija enda jaoks. Mis motiveerib inimesi rahvatantsuga tegelema ning kas need motivaatorid ja suhtumine rahvatantsu harrastamisse on muutunud; kas ja mis muudatused on toimunud nende harjumustes ning mis mõju nad tunnevad enda tasemele ja võimetele.

Selle uurimisküsimuse vastamiseks kasutatakse tantsijatega läbi viidud intervjuusid ja ankeetküsitlust.

2. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid tantsurühmale?

Küsimuse eesmärk on teada saada, missugused on tantsijate omavahelisi suhted, suhtumine ja ootused kaastantsijatesse ning tantsurühma sotsiaalsed suhted pärast koroonapandeemiat 2022. aasta kevadel.

Selle uurimisküsimuse vastamiseks kasutatakse tantsijatega läbi viidud intervjuusid ja ankeetküsitlust.

3. Kuidas tajuvad koroonapandeemia mõjusid tantsujuhid?

Küsimuse eesmärk on teada saada, mis on muutunud tantsujuhtide töökorralduses, isiklikus professionaalses tegevuses ning mis mõju nad tunnetavad tantsijatele ja rahvatantsule laiemalt.

Selle uurimisküsimuse vastamiseks kasutatakse juhendajatega läbi viidud intervjuusid.

4. Kuidas muutis ja mõjutas koroonapandeemia tantsurühma tegevust?

Küsimuse eesmärk on teada saada, kuidas mõjutasid koroonaviiruse leviku takistamiseks kehtestatud piirangud rahvatantsurühma kui grupi tegevust, mis takistusi see tekitas ja mis võimalusi pakkus. Samuti seda, kas ja missuguse muutuse tingis koroonapandeemia treeningutest puudumises.

Selle uurimisküsimuse vastamiseks kasutatakse tantsijatega läbi viidud intervjuusid ja ankeetküsitlust, juhendajatega läbi viidud intervjuusid ning treeningutes osalemise statistikat.

2. METOODIKA

2.1. Valim

Käesoleva töö eesmärk ei ole teha üldistusi kõigi Eestis tegutsevate rahvatantsurühmade tegevuse kohta. Seetõttu on selle töö puhul vaatluse all üks rahvatantsuansambel oma rühmade ning nende tantsijate ja juhendajatega. Uuringusse on võetud tantsijad TÜ Rahvakunstiansambli kõigist täiskasvanute rühmadest ehk nooremast ja vanemast segarühmast, neidude- ja naisrühmast ning nooremast ja vanemast vilistlasrühmast. Eelduslikult leidub nendes rühmades sobivaid uuritavaid uurimisküsimustele vastuste saamiseks. Kuna erinevate rühmade tantsijad erinevad vanuse, tantsustaaži- ja taseme poolest, siis ilmselt on neil erinev suhtumine treeningutes osalemisesse, erinevad tantsuga tegelemise põhjused ja ootused tegevuse kvaliteedile. See annab töö valimile vajaliku heterogeensuse.

Kuna uuritavad tantsijad ja juhendajad on töö autoriga samast tantsuansamblist, siis võeti tantsijatega ühendust ansambli meililisti teel ning juhendajatega suheldakse otse meili teel. Meililisti teel kontakteerumine aitas jõuda korraga üle 100 tantsijani ansambli erinevatest rühmadest. Seega võib käesoleval juhul nimetada valimit selle moodustamise meetodist tulenevalt mugavusvalimiks (Rämmer, 2014). Töö autor märkas tantsijate omavahelistes vestlustes ning treeningutes probleeme ja teemasid, mis tantsijatel seoses koroonapandeemiaga esile kerkisid. See aitas täiendada teoreetilisel taustal põhinenud intervjuude kavasad ning ankeetküsitlust, mis omakorda aitas saada uurimisküsimustele tõesemaid ja sisukamaid vastuseid.

Töö valimisse kuulub kolm juhendajat. Üks neist juhendab kolme valimisse kuuluva rühma tantsijaid, üks kahe ja üks ühe valimisse kuuluva rühma tantsijaid. Kaks uuritavatest juhendajatest on olnud üleriigiliste tantsupidude lavastusmeeskonna liikmed, mis annab vastustele juurde tantsuvaldkonna ekspertide vaadet. Üks juhendajatest tegeleb ka aktiivselt tantsuloominguga, mistõttu saab tema intervjuudes ka tantsuloominguga seotud teemasid puudutada. Juhendajate veidi erinevat tausta ja tegevusvälja arvesse võttes kasutatakse juhendajate intervjuueerimiseks semistruktureeritud intervjuu meetodit, mis võimaldab

intervjuukavasid sõltuvalt intervjuus osalejast muuta, mingeid küsimusi ära jätta või juurde lisada.

Uuringu esimeses laines osales 12 tantsijat Tartu Ülikooli Rahvakunstiansambli erinevatest tantsurühmadest. Vastajatest 2 tantsis nooremas segarühmas, 1 vanemas segarühmas, 4 nooremas vilistlasrühmas, 1 vanemas vilistlasrühmas ning 4 neidude- ja naisrühmas. Vastajate keskmine vanus oli 32 aastat ning keskmiselt olid nad rahvatantsuga tegelenud 17 aastat.

Uuringu teises etapis läbi viidud ankeetküsitlusest võttis osa 38 tantsijat (üldkogum 123 inimest), kes kokku on rahvatantsuga tegelenud keskmiselt 14 aastat. Vastaja keskmine vanus oli 29 ja pool aastat. Vastajatest 9 tantsis nooremas segarühmas, 10 vanemas segarühmas, 7 nooremas vilistlasrühmas, 4 vanemas vilistlasrühmas ning 8 neidude- ja naisrühmas.

2.2. Andmekogumismeetodid

Käesolevas töös koguti andmeid kombineeritud meetodiga. Kasutati nii treeningutes osalemise statistikat, semistruktureeritud intervjuusid juhendajate ja tantsijatega kui ka tantsijate seas läbi viidud ankeetküsitlust. Andmete kombineerimine võimaldas küsida täiendavaid küsimusi mingite tähelepanekute või statistika kohta. Andmeid koguti kahes laines. 2021. aasta kevadel viidi läbi intervjuud ning 2022. aasta kevadel viidi läbi ankeetküsitlus.

Treeningutes osalemise statistika

Statistika tantsutreeningutes osalemise kohta on kogutud tantsurühmade juhendajatelt. Analüüsitakse 2019. aasta oktoobri ja novembri ning 2020. aasta oktoobri ja novembri tantsutreeningutes osalemist. Analüüsi tarbeks ei kasutata mitte ühegi tantsija nime ega muid äratuntavaid tunnuseid. Välja võetakse iga treeningtunni osalusprotsent. Osalusprotsentide võrdlemine näitab, kas tantsijate treeningutes osalemises on kahe aasta võrdluses toimunud objektiivne muutus. Seda tulemust on võimalik kõrvutada intervjuudest saadavate vastustega ning saada teada, kas tantsijad tunnetavad objektiivset reaalsust tõesena.

Individuaalsed semistruktureeritud intervjuud juhendajate ja tantsijatega

Kvalitatiivne uurimismeetod võimaldab koguda empiirilist materjali inimeste sotsiaalsete ja isiklike kogemuste, kirjelduste ja tõlgenduste kohta ning seeläbi mõista väikese inimrühma maailmavaadet (Laherand, 2008). Uuringu käigus on oluline saada aru, miks inimesed rahvatantsuga tegelevad, kuidas tantsujuhid oma tööd korraldavad ning kuidas ümbritsev olukord neid on mõjutanud. Seega on parim viis seda teada saada kvalitatiivne uurimisviis, mis aitab avada nähtuste tagamaid.

Tantsurühmade juhendajate ja tantsijatega viiakse läbi individuaalse semistruktureeritud intervjuud. Meetodi valiku tingis uuritavate erinev profiil. Kõik uuringus osalenud on küll rahvatantsuga seotud (juhendajad või tantsijad), kuid nende puhul on erinev tantsimise kogemus, motivaatorid ning muud aspektid. Semistruktureeritud vorm võimaldab küsida täiendavaid või jätkuküsimusi (Rubin ja Rubin 2012), näiteks juhul kui uuritav jätab midagi vastamata või kaldub vastuses küsimusest kõrvale, samuti muuta küsimuste järjekorda või küsimusi lisada või ära jätta. Selle meetodi kasutamine eeldab uurijalt pidevat kuuldu analüüsimist ning taustateadmiste kiiret seostamist uuritava antavate vastustega. Juhendajate hulgas on kaks inimest, kes puutuvad käesoleval hooajal kokku üleriigiliste tantsupidude korraldamisega. Samuti juhendavad nad erineva taseme ja vanusega rühmasid, mistõttu oskavad nad igaüks avada teemat erinevatest tantsijatest lähtudes.

Juhendajate intervjuude kavad koosnesid kolmest küsimuste plokist. Esimene plokk keskendus juhendajate isiklikule professionaalsele tegevusele ja töökorraldusele. Teine küsimusteplokk puudutas juhendaja tantsijaid ja tantsurühmasid ning seda, kuidas koroonapandeemia neile on mõjunud. Kolmas osa küsimustest puudutas tegevuse taastumise ja tuleviku teemasid. Tantsijatega viidi samuti läbi individuaalsed semistruktureeritud intervjuud, mis koosnesid neljast küsimuste plokist. Esimene osa küsimustest keskendus rahvatantsu harrastamise motivaatoritele ja tantsija üldisele suhtumisele rahvatantsu. Teine plokk puudutas tantsija käitumist ja suhteid rühmakaaslaste ja juhendajatega. Kolmas plokk keskendus katkendlikule tegevusele ja selle mõjule ning neljas osa küsimusi puudutas tegevuse taastumise ja tuleviku teemasid. Täpsemad intervjuude kavad on leitavad töö lisadest 1 ja 2.

Intervjuud toimusid 19. aprillist kuni 28. aprillini 2021 veebikeskkonnas Zoom ning need salvestati hilisema analüüsi tarbeks. Keskmise intervjuu juhendajaga kestis 52 minutit.

Tantsija keskmine intervjuu kestis 37 minutit, kõige pikem intervjuu kestis 55 minutit ning kõige lühem 20 minutit.

Ankeetküsitlus

Uuringu teises etapis viidi tantsijatega läbi ankeetküsitlus. Selleks kasutati veebipõhist tarkvara Google Forms. Ankeetküsitluse eesmärk on koguda võimalikult standardiseeritud infot suure hulga inimeste kohta (Beilmann, 2020). Käesolevas töös oli ankeetküsitluse eesmärk täiendada võimalikult suure hulga tantsijate antud vastustega uuringu esimeses etapis läbi viidud intervjuude tulemusi. Samuti seda, missugune on pärast kahte keerulist aastat tantsijate motivatsioon rahvatantsuga tegeleda, kuidas nad tunnetavad koroonapandeemia mõju enda tantsuoskusele ja tantsurühma sotsiaalsetele suhetele.

Küsitlus koosnes viieks teemaks jaotatavatest küsimustest ning eel- ja lõpuküsimustest. Küsitlus kattis teemad: tantsijate motivatsioon rahvatantsuga tegeleda, tantsijate tantsutehniline tase, tantsurühma sotsiaalsed suhted, kindlustunne esineda ning koroonapandeemia ajal alustatud uued harrastused. Esimese nelja puhul kasutati 10-pallilist skaalat hindamaks vastavat teemat ning kolme puhul paluti hinnata ka koroonapandeemia mõju küsitavale aspektile valikvastustega küsimuse abil. Iga teema juures oli vastajatel võimalus enda valikuid selgitada mittekohustuslikule avatud küsimusele vastamisega. Täpne küsitluse kava on leitav töö lisast 3.

Küsitlus oli avatud 7. kuni 13. aprillini 2022. Kokku laekus 38 vastust (üldkogum 123). Uuringu teise etapi küsitlusele vastas 38 tantsijat. Uuringus osalenute keskmine vanus oli 29,5 aastat, vanim vastaja oli 54aastane ning noorim 18aastane. Keskmine rahvatantsuga tegelemise aeg oli 14 aastat, kõige pikem 35 aastat ja kõige vähem rahvatantsuga tegeletud aeg oli 1 aasta ehk tantsija tantsis esimest aastat. Keskmine vastaja on rahvatantsuga tegelema ligi poole (48%) oma elust.

Edaspidises analüüsis on lihtsustamise huvides rahvatantsuga tegelemise aeg jagatud gruppidesse 1 kuni 5 aastat (11% vastajatest), 6 kuni 10 aastat (26%), 11 kuni 15 aastat (18%), 16 kuni 20 aastat (26%) ja üle 20 aasta (18%). Võrreldes keskmist rahvatantsuga tegelemise aega ja tantsurühma, siis ootuspäraselt on see tudengite rühmades lühem ja vilistlasrühmades pikem.

2.3. Andmeanalüüsi meetodid

Kuna andmeid koguti kombineeritud meetodil, siis toimus ka andmete analüüs erinevaid meetodeid kombineerides.

Treeningutes osalemise kirjeldav statistika

Tantsutreeningutes osalemise analüüsimiseks kasutatakse kirjeldavat statistikat. Iga toimunud tantsutunni kohta võeti välja, kui suur osa rühma nimekirjas olevatest tantsijatest treeningust osa võttis. Osalusprotsente võrreldi eelmise hooaja sama ajaga. Samuti vaadeldi, kas treeningutes osalust mõjutasid koroonaviiruse leviku järsud muutused.

Juhendajate poolt saadetud treeningpäevikutest loeti iga treeningu osalejate arv. Andmed kanti tabelisse ning kasutades tabelarvutusprogrammi Excel funktsioone, arvutati välja treeningutes osalemise protsent. Lisaks tehti andmetest tabelid või joonised, mis aitavad saada visuaalselt paremat ettekujutuse võimalikest tendentsidest.

Individuaalsete semistruktureeritud intervjuude kvalitatiivne sisuanalüüs

Kõik läbi viidud intervjuud salvestati ning helifailid transkribeeriti, mis on eelduseks sisulise analüüsi läbiviimisele. Käesoleva töö intervjuud transkribeeriti esmalt TTÜ Küberneetika Instituudi foneetika- ja kõnetehnoloogia laboris väljatöötatud tehnoloogiat ja mudeleid kasutava veebipõhise kõnetuvastuse (Alumäel jt, 2018) abil. Seejärel helifaile üle kuulates tekstid toimetati ja parandati suuremad sisulised vead, mis raskendanuksid intervjuude analüüsimist.

Intervjuude analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi, mis tähendab teksti sisu subjektiivset tõlgendamist süstemaatilise liigendamisprotsessi abil. See võimaldas keskenduda teksti peamistele tähendustele ning tõlgendada uuritavate antud vastuseid lähtudes kontekstist (Kalmus jt, 2015). Konteksti arvestamine on käesoleva uuringu puhul eriti oluline, kuna olukord koroonaviiruse leviku ning selle tõkestamiseks kehtestatud piirangute mõju rahvatantsu harrastamisele muutus pidevalt. Analüüsitehnikest oli kasutusel juhtumiülene analüüs, kus vaadeldakse samal ajal mitut analüüsivat juhtumit (sama). Intervjuude transkriptsioone loeti küsimuste kaupa ning võrreldi vastuseid neid omavahel. See aitas leida seoseid ja mustreid erinevate vastajate seisukohtades, mis

omakorda muudab tulemused üldistatavamateks. Vastuste lugemisel märgiti nende juurde koodid, mis aitasid koondada sama teema kohta käivaid vastuseid, sest teemasid võisid vastajad puudutada erinevate küsimuste juures. Näiteks olid kasutusel koodid tantsuga tegelemise motivaatorid, sotsiaalsed suhted, treeningutest puudumine.

Ankeetküsitluse tulemuste statistiline ja kvalitatiivne analüüs

Ankeetküsitluse tulemuste analüüsimiseks kasutati eelkõige kirjeldavat statistikat. Lisaks analüüsiti rahvatantsuga tegelemise aja seost hinnangutega motivatsioonile, tantsutehnilisele tasemele ja tantsurühma sotsiaalsetele suhetele, samuti sellele, kuidas koroonapandeemia neid mõjutas. Analüüsi täiendati ja tulemusi mõtestati avatud küsimustele antud vastustega. Selle tarbeks kasutati intervjuude analüüsimisele sarnaselt juhtumiülese analüüsi tehnikat ehk vaadeldi samale küsimusele antud vastuseid samaaegselt.

2.4. Uurimiseetika ja meetodi kriitika

Käesoleva uuringu mõlemas etapis osalemine oli vabatahtlik. Uuritavatele tutvustati materjali kasutusotstarvet ning nende õigust mitte vastata teatud küsimustele või osalemine igal ajal katkestada. Intervjuudes osalejatele anti teada, et intervjuud salvestatakse. Nii intervjuude helisalvestused ja transkriptsioonid kui ka ankeetküsitluse vastused on juurdepääsetavad ainult töö autorile ning hävitatakse pärast töö kaitsmist. Kõik antud vastused on esitatud üldistatud ja anonümiseeritud kujul.

Kuna töö valimisse kuulus ainult kolm juhendajat, siis nende intervjuude analüüsis esineb vastuseid ja tsitaate, kus on võimalik üheselt tuvastada intervjuueeritava isik. Need kohad on jäetud töösse sisse, kuna neis ei kirjeldata teisi inimesi, vaid antakse tagantjärele hinnang olukorrale ja selles tehtud tegevusele üldiselt. Näiteks kirjeldus nelja paariga kaheksa paari tantsu loomisest. Juhendajate vastuste analüüs kooskõlastati nendega enne töö esitamist.

Kogu magistr töö kirjutamise aja osales autor TÜ Rahvakunstiansambli vanema segarühma tegevuses vastavalt väljakujunenud praktikale, olles teiste jaoks tantsija, mitte sotsiaalse nähtuse uurija. Küll aga võimaldas see paremini sõnastada uurimisprobleemi ning leida

intervjuude ja ankeetküsitluse jaoks õige sõnastusega küsimusi, mis aitaks vastata uurimisküsimustele. Lisaks võib arvata, et autoriga tuttav olemine suurendas intervjuueeritavate julgust oma mõtteid avaldada ning rääkida spetsiifilisemate näidete varal, mis omakorda võimaldas töö autoril antud vastuseid paremini tõlgendada. Samuti puudus ühiste teadmiste ja kogemuste tõttu vajadus kaardistada küsimustega olemasolevat ja ümbritsevat olukorda, mis võimaldas pöörata suuremat tähelepanu sisulistele ja laiemat mõju omavatele teemadele. Samas töid vastajad välja vaatenurki, mille peale töö autor ise ei olnud tulnud.

Tagantjärele võib öelda, et töö valmimise pikk aeg mõjus hästi selle laiale ühiskondlikule väärtusele. Koroonapandeemia on töö valmimise ajaks suuremal või vähemal määral rahvatantsu valdkonda mõjutanud läbi kolme hooaja. 2022. aasta kevadel, kui taastunud on enam-vähem tavapärase tegevus ehk toimuvad kontserdid ja tantsupeod, saab kindlamalt teha järeldusi koroonapandeemia võimalike mõjude kohta.

Töö valmimise ajast ja mitmeetapilisusest tulenevalt ei oma töö valmimisel mõned küsimused enam erilist tähtsust, seega need teemad tulemuste analüüsis põhjalikku kajastamist ei leia. Eelkõige näiteks vaktsineerimist ja kiirtestimist puudutav. Kui intervjuude toimumise ajal vaktsineeriti alles eakaid, siis sügisel oli vaktsineerimine juba sedavõrd laialt levinud, et huvitegevuses osalemine oli lubatud ainult vaktsineerimispassi või negatiivse testitulemuse ettenäitamisel.

3. TULEMUSED

3.1. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid iseendale?

3.1.1. Rahvatantsuga tegelemise motivaatorid

Tantsijatega läbi viidud intervjuudest selgus, et kõigi uuringus osalenud tantsijate jaoks on rahvatants üks olulisemaid hobisid, millega nad tegelevad, mõne jaoks lausa esimesel kohal. Osa vastajatest tegeleb aktiivselt ka muude harrastustega, mis on koos rahvatantsuga esimestel kohtadel hobide tähtsuse poolest. Üks vastaja tõi välja, et tal oli vahepeal aastane paus rahvatantsust ning sellega uuesti tegelema hakates tundis ennast kohe väga hästi jälle. Ta ütles, et midagi oleks nagu puudu olnud vahepeal.

Kõigile vastajatele pandi intervjuudes ette kolm rahvatantsuga tegelemise motivaatorit ning paluti neil hinnata, missugune neist on kõige tähtsamal kohal. Välja pakutud motivaatorid olid 1) füüsiline aktiivsus ja liikumine; 2) seltskond ja sotsiaalne suhtlemine ning 3) rahvakultuuri ja traditsioonide hoidmine.

Välja pakutud variandid olid kõigi vastajate seas olulised. Viie vastaja jaoks oli kõige tähtsamal kohal füüsiline aktiivsus ja liikumine, kolme vastaja jaoks seltskond ja sotsiaalne suhtlemine ning kahe vastaja jaoks oli kõige tähtsam rahvatantsuga tegelemise motivaator rahvakultuuri ja traditsioonide hoidmine. Üks vastaja pidas kõiki sedavõrd oluliseks, et ei toonud ühtki neist kõige olulisemana välja. Ühe vastaja jaoks on füüsiline aktiivsus ja seltskond niivõrd teineteist täiendavad, et ta tõi need kaks võrdselt tähtsatena välja.

Tantsijad, kes on kauem rahvatantsuga tegelenud ja kauem ansambelis tantsinud ehk pole enam nii-öelda värsked tudengid, tõid välja, et seltskond ei ole enam nii oluline kui oli ülikooliaja alguses. Seltskonna ja sotsiaalse suhtlemise osatähtsus ei ole väga palju langenud, kuid muutunud on selle eesmärk. Kui ülikooli tulles oli üks rahvatantsuga tegelemise põhjus uute tutvuste loomise vajadus, siis vanemaks saades pole enam oluline uute tutvuste loomine, vaid juba tekkinud seltskonnaga jätkuv suhtlemine. Tekkinud on ühised mälestused, mida jagada ja mille pinnalt edasi tegutseda.

Lisaks nimetatutele on rahvatantsu harrastuse juures kesksel kohal tantsupeod ja muud esinemised.

Trennis on äge ja sa oled vormis ja sul on head sõbrad seal. Aga aplaus on ikkagi kõige parem.

Kõigi vastanute jaoks on tantsupidu väga oluline, sest tantsupeol saab kogeda millestki suuremast osa olemist ja seda, kuhu sa kuulud. Olulised märksõnad, mis vastustes kõlavad, on ühtekuuluvustunne, ühine meelestatus. Toodiesile, et just lapse- või teismeeas kogetud üld- või koolinoorte tantsupeod on andnud niivõrd palju positiivseid emotsioone, mis on motiveerinud ka edaspidi rahvatantsuga tegelema.

Ma arvan, et mul ei oleks tekkinud tugevat kontakti rahvatantsuga, kui ei oleks olnud minu esimest tantsupidu. Arvestades seda, et ma alustasin seda hilises teismeeas, siis kui seda tantsupidu ja tantsupeoga kaasnevaid tugevaid positiivseid emotsioone ei oleks olnud, siis ma võib-olla täna ei tantsiks.

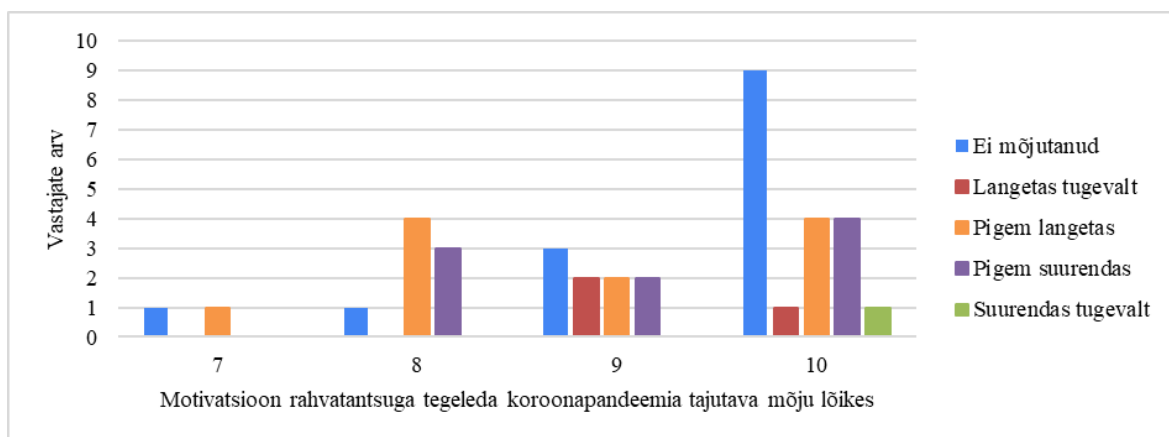
Koroonapandeemia tõttu lükkuvad aasta võrra edasi järgmised koolinoorte- ja üldtantsupidu, vastavalt 2022. aastast 2023. ja 2024. aastast 2025. Enamike vastajate jaoks on see aeg aga sedavõrd kaugel, et ei osata näha probleemi selles, kas tantsupidu toimub aasta varem või hiljem. Samuti ütlesid mõned vastajad, et ei jälginud enam väga pingsalt, mis otsuseid näiteks suurte ja tulevikus toimuvate ürituste kohta tehakse. Küll aga loodeti valdavalt rahvatantsuga edasi tegeleda ning seeläbi ka järgnevatel tantsupidudel osaleda.

Üks tantsija tõi välja arutluse all oleva meeste tantsupeo toimumise ning arutles, kas ja mis tasemega saaks seda üldse teha, kui tantsijad pole saanud väga pikalt proove teha. Samuti tekib küsimus, kas jõutakse ette valmistada jooniseid või peavad rühmad omaette ringides tantsima tantse. Kõige olulisem on tema sõnul küsimus, kas tantsijad oleks motiveeritud suvel tegelema tantsude õppimisega, et augustis saaks pidu toimuda.

Kahtlane, aga ma arvan, et võib-olla need, kes nagu tõsiselt ikkagi on rahvatantsufännid, need tõesti võtaksid suvel ka ikka selle, aga kindlasti see mõjutab osalust ka.

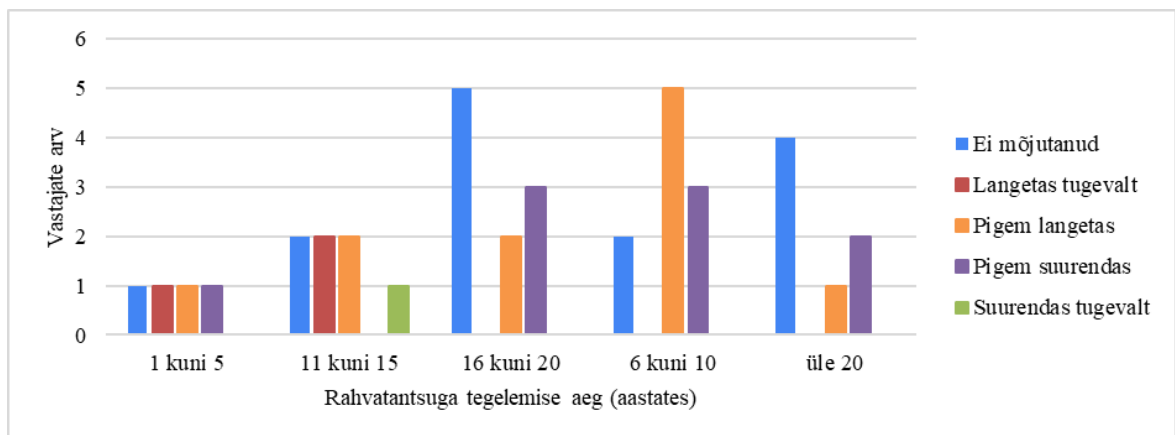
Üks uuringus osalenud tantsija ütles, et vahelduvate piirangutega olukord 2020. aasta sügisel ja talvel oli väga tüütu, kuid motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda see ei langetanud.

2022. aasta kevadel läbi viidud ankeetküsitluses hindasid vastajad kõrgelt oma motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda, märkides keskmiseks 9,2 punkti. 14 vastajat märkisid, et koroonapandeemia nende motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda ei mõjutanud. Enamik neist hindas ka oma motivatsiooni väga kõrgeks ehk 9 või 10 punktiga (joonis 3). 9 vastaja jaoks koroonapandeemia pigem suurendas motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda ja 1 jaoks suurendas tugevalt. 11 vastajat märkisid, et koroonapandeemia pigem langetas nende motivatsiooni ning 3 märkisid, et langetas tugevalt. Samas on nende puhul, kellel koroonapandeemia motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda langetas, motivatsioon jätkuvalt kõrge.

Joonis 3. Motivatsioon rahvatantsuga tegeleda ning hinnang sellele, kuidas koroonapandeemia seda mõjutas. (N=38)

Koroonapandeemia mõju rahvatantsuga tegelemise motivatsioonile tantsuga tegelemise aastate järgi on kujutatud joonisel 4. Suurel osal tantsijatest, kes on üle 16 aasta rahvatantsuga tegelenud, koroonapandeemia motivatsiooni ei mõjutanud või pigem suurendas seda. Nende kohta võib kasutada terminit “hingelt rahvatantsija”, keda paar aastat katkendlikku tegevust kuidagi ei mõjuta. Küll aga on näha, et alla 15 aasta rahvatantsuga tegelenud vastajate seas on pooled tantsijad märkinud, et koroonapandeemia on nende motivatsiooni pigem langetanud või tugevalt langetanud. Kuid vaadeldes neid tulemusi koos eelmise joonisega, siis võib väita, et kuigi koroonapandeemia motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda langetas, on motivatsioon siiski jätkuvalt kõrge.

Joonis 4. Hinnang sellele, kuidas koroonapandeemia mõjutas motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda rahvatantsuga tegelemise aja järgi. (N=38)

Peamise motivatsiooni mõjutanud tegurina toodi välja võimalus inimesi näha ja nendega suhelda ehk sotsialiseerumine. Paljud vastajad tõid välja, kuidas nad tundsid puudust sõprade ja trennikaaslaste nägemisest, nendega suhtlemisest ja ühisüritustest. Üks tantsija kirjutas, et ta käib iga nädal kaks korda umbes 60 kilomeetrit tantsutrenni. Temal vähenes grupitunne ja kadus motivatsioon sõitu ette võtta, sest polnud esinemisi ja kõik tantsijad polnud enam igas trennis kohal: „Rahvatants on ikka seltskond ja tants koos.“

Motivatsiooni suurendajatena mainitakse veel ka treenerite suhtumist ja tantsijatega suhtlemist piirangute ajal, samuti võimalust uusi tantse õppida ning esineda. Paar vastajat tõid välja, et hakkasid rahvatantsu rohkem väärtustama. Motivatsiooni langetajatena mainitakse uusi harjumusi ehk vabasid õhtuid, millega ära harjuti, ning piirangutega ehk vähendatud koosseisus ja välitingimustes või kodus trennide tegemist. Kokkuvõtvalt võib siiski nentida, et olulist motiveerituse taseme langust tantsijate seas toimunud ei ole.

Kui on tõsine soov tantsida siis seda ikka ei jäta. See tõdemus on küll.

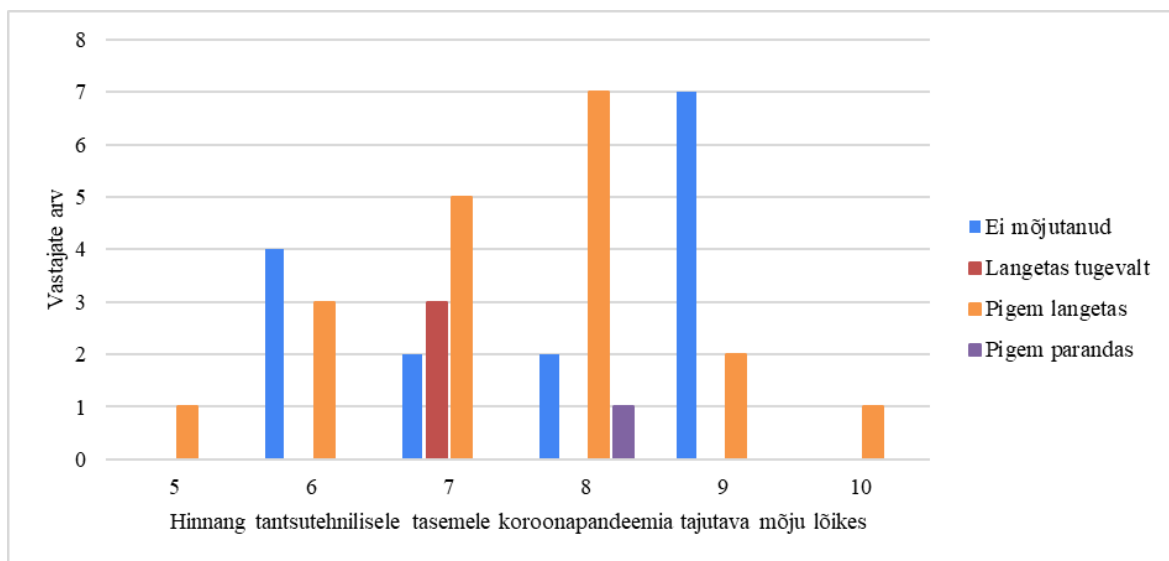
Seega tantsijate motivatsiooni koroonapandeemia osaliselt mõjutas, seda eriti pikemal piirangute perioodil, kuid tegevuse taastudes aitas see pigem motivatsiooni kiirele taastumisele hoogu juurde.

3.1.2. Tantsutehniline tase

Oma tantsutehnilisele tasemele 2022. aasta kevadel andsid uuringus osalejad keskmiselt hinnanguks 7,6 punkti, mida võib pidada pigem heaks hinnanguks. Vähesed hindavad tantsutehnilist taset 5 või 10 punktiga (mõlema puhul 1 vastaja). Enamik vastajaid jaguneb küllaltki võrdselt hinnangute 6 kuni 9 vahel. Tantsutehnilisele tasemele antud hinnangute ja

rahvatantsuga tegelemise aastate vahel on märgata positiivset seost ($r=0,3$). See tähendab, et mida kauem tantsija on rahvatantsuga tegelema, seda paremaks ta enda tantsutehnilist taset hindab. 70% uuringus osalenud tantsijatest, kes on tantsinud 16 aastat või rohkem, hindasid oma tantsutehnilist taset 8 või enama punktiga. 10 või vähem aastat tantsinutest 64% andis oma hinnangule tasemeks 7 või vähem punkti.

Koroonapandeemia mõju tantsutehnilisele tasemele hinnatakse pigem langetavaks (19 vastajat) või tugevalt langetavaks (3 vastajat). Nead hindasid oma tantsutehnilist taset keskmise lähedalt (hinnang 7 või 8 punkti, joonis 5).

Joonis 5. Hinnang tantsutehnilisele tasemele ning sellele, kuidas koroonapandeemia seda mõjutas. ($N=38$)

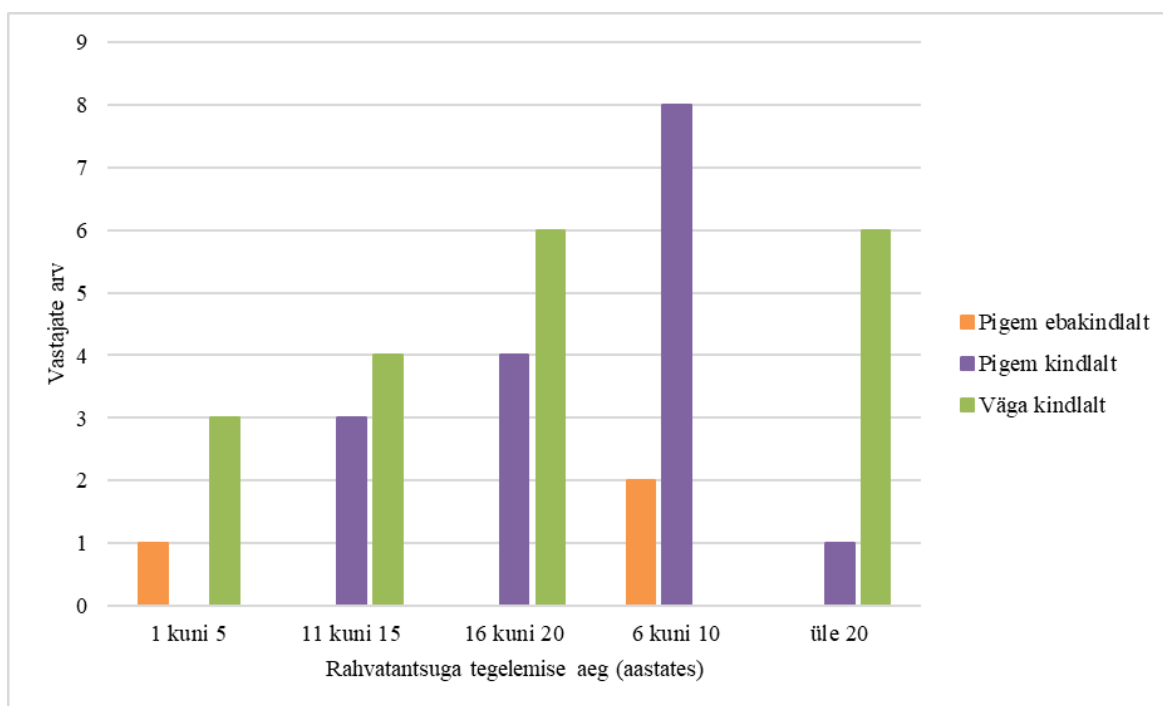
15 vastajat märkisid, et koroonapandeemia nende tantsutehnilist taset ei mõjutanud. Enamik neist hindas taset 9 punktiga. Toodi välja, et sügisel esimestes treenides oli tunda pikka pausi, kuid kuna tantsijatel on lihasmälu kõik liigutused ja sammud olemas, siis oli taastumine kiire. Peamise tantsutehnilise taseme langemise mõjurina tuuakse välja treeningpausi, mis mõjus nii üldfüüsilisele vastupidavusele kui ka spetsiifiliselt tantsuvormile. Osa vastajaid küll tegi ka iseseisvalt trenni, kuid see ei olnud nii järjepidev, mistõttu üldiselt füüsiline vorm kannatas. Samuti langetas taset koroonaläbi põdemine, mis mõjutas treeningutel vastupidavust ja kaasa tegemise intensiivsust. Lisaks mainiti puudumisi ehk kui trennist on kogu aeg keegi puudu, siis paratamatult aeglustab see kõigi arengut.

Seega saab järeldada, et uuringus osalejate tantsutehniline tase oli enne koroonapandeemiat väga hea ning kuigi pandeemia seda langetas, siis hindavad tantsijat oma taset jätkuvalt

heaks. See omakorda annab lootust, et järjepideva treeningu taastumisel on võimalik tantsijatel saavutada pandeemiaeelne väga hea tantsutehniline tase.

Kindlustunne enne ansambli juubelikontserdil esinemist 19. märtsil 2022 oli uuringus osalejate seas keskmiselt 8,1 punkti. Pooled vastajaid olid väga kindlad (hinnangud 9 või 10), ligi pooled vastajatest pigem kindlad (hinnangud 6 kuni 8). Vaid 3 vastajat tundis ennast pigem ebakindlalt. Ka esinemiskindlused on positiivne seos rahvatantsuga tegelemise ajaga ($r=4,0$), mis on näha ka joonisel 6.

Joonis 6. Kui kindlalt tantsijad tundsid end enne juubelikontserti rahvatantsuga tegelemise aja järgi. ($N=38$)

Tantsijatele andis kindlustunnet, et nad said sel hooajal üldiselt üsna korralikult trenni teha ning tantsud olid selged. Ebakindlust tekitasid peamiselt kaks tegurit. Esiteks hirm ise haigestuda ja kartus, et tantsurühmas võivad teised haigestuda, mistõttu ei saa rühm täiskoosseisus esineda. Üks tantsija oli vahetult enne esinemist haige ning kartis, kas jaksab kõik tantsud korralikult kaasa teha. Teiseks põhjustas mitmes vastajas ebakindlust pikk, kahe aasta pikkune esinemispaus. Kuid nagu tulemustest näha, siis valdavalt hindasid tantsijad enda esinemisküpsust kõrgelt.

Seega tantsijate tasemele lühiajaline piirangutest mõjutatud ja katkendlik harjutamine negatiivselt ei mõjunud. Kogenud tantsijal on tekkinud piisavalt lihasmälu, mille pinnalt ta suudab enda tantsulise vormi kiirelt taastada.

3.1.3. *Koroonapandeemia mõju tantsijate harjumustele ja hoiakutele*

Kuna piirangutest tulenevalt rahvatantsuga ei saanud tegeleda, siis uuringus osalenud tegelesid koroonajal peamiselt individuaalsete hobidega. Seda mainiti nii 2021. aasta kevadel toimunud intervjuudes kui ka 2022. aasta kevadel toimunud ankeetküsitluses. Kõige enam nimetati jooksmist või jalutamist, filmide või seriaalide vaatamist, raamatute lugemist ja kokkamist. Levinud viisid füüsilise aktiivsuse hoidmiseks olid jooksmine ja jalutamine, jooga ning jõusaalis käimine (nii palju kui piirangute tõttu võimalik oli). Paljude nimetatute puhul ei olnud tegemist uute hobidega, vaid selliste tegevustega, mille vastu oli osalenutel ka varem huvi, kuid koroonajal on lihtsalt rohkem vaba aega. Näiteks toodi paaril korral sellisena välja kokkamist, mille jaoks tavaliselt ei ole töö ja muude tegevuste kõrvalt nii palju aega leitud.

Mõned uuringus osalenud tantsijad tõid välja, et on harjunud tantsutrennis osalemisega kaasneva keskkonna vahetusega ning tundsid sellest puudust. Tantsutrennis on teine keskkond, teised inimesed ja teised mõtted. Saab kõrvale jätta kõik kodused või tööga seotud mured, mida näiteks jalutades saab edasi mõelda. Kuid tantsutrennis tuleb mõelda tantsu järjekorra peale ning pole aega muude mõtetega tegeleda.

Sellest konteksti vahetusest, et saaks kodust eemale. Et uued inimesed, uus keskkond. /.../ Selle käigus tegelikult vaim puhkab. Pärast seda oled nagu rõõmsam ja, ja jaksad rohkem.

Kui tavalisel ajal on tantsijad harjunud kindlatel päevadel ja kellaaegadel tantsutrennis käima, siis pikal piirangute perioodil võivad neil olla tekkinud teised harjumused või on nad oma elu ümber korraldanud. See kerkis esile, kui küsiti järeljäänud hooajal tegevuste toimumise kohta.

Mina ise olen küll samas elukohas, aga minu tantsupartner läks kaheks kuuks Saaremaale. /.../ Et kuidas see üldse välja näeks. /.../ praegu kevadel veel sellest hooajast rääkida, see on üpriski keeruline, et inimestel on nii palju muid, nad on oma elu ümber paigutanud.

Uuringus osalenud tantsijad enamasti ootasid tantsutreeningute algust ning leidsid, et trenni tegemine aitaks tantsuoskust meelde tuletada. Lisaks oleks tantsijate sõnul väga tore taas on rühmakaaslasi näha.

See võiks, oleks et saame jälle kokku ja nagu kõigepealt saame üldse mingit füüsilist taset tagasi ja seda tantsimise tunnetust. See oleks siis, selle pealt saaks sügisel edasi minna.

Selles osas olid tantsijad üsna ühel meelel, et nii-öelda kaotatud aega tagasi tegema pole mõtet hakata. Nende treeningute väärtust nähakse rahvatantsuoskuse ülessoojendamisel.

Selline ilma surveta, lihtsalt inimeste hea olemise ja tantsude meeldetuletamise mõttes võiks teha küll. Aga seda, et kuidagi kaotatud aega tasa teha, et seda ei ole mõtet minu arust.

Seoses 2021. aasta sügisese treeningute taas alustamisega, tõid vastanud välja, et tavapäraselt on sügiseti ikka olnud veidi raske kohe treeningutega kohaneda pärast pausi. Kuid varasemalt on see paus olnud paar kuud. Koroonatõttu on see paus veninud kohati aasta pikkuseks. Tantsijad arvavad, et sellest taastumine võtab rohkem aega kui tavapäraselt.

Alati on alguses sügisel raske, pärast suvist pausi ma mõtlen. Aga et kui tavaliselt on see siuke kuu aega võiks nagu trennis käia, siis nüüd võib-olla on vaja kahte kuud. Ja tegelikult on ikka küsimus on ju selles, et mitu korda nädalas seda teha. /.../ üks kord nädalas tehes võib isegi kauem minna.

Peamiste raskustena nähtigi füüsilise koormusega harjumist ning motivatsiooni. Mitmekuulise pausi ajal on inimestel tekkinud muud harjumused või on nad oma elu plaane ümber mõelnud. Enam ei pruugi nii lihtne olla kaks korda nädalas tantsutrenni jõudmine ja enda seal käima sundimine.

Huvitavad olid vastanute hoiakud juba makstud osalustasu tagasisaamise või -küsimise osas. Mõne arvates oleks viisakas ja aus inimestele raha tagasi maksta selle aja eest, millal treeninguid ei toimunud. Mõned tantsijad aga leidsid, et kuna juhendajate palgaraha tuleb osaliselt osalustasudest, aga juhendajad pole süüdi selles olukorras, siis oleks õige vähemalt mingis osas seda osalustasu mitte tagasi küsida. Palju oleneb tantsijate hinnangul see ka igatüüpi individuaalsest seisust. Näiteks toodi välja, et kui tudengitel või kellelgi, kel on töömaht vähenenud, on rahaliselt keerulisem, siis peaks olema neil võimalus oma osalustasu tagasi saada. Samas ütles nii mõnigi vastaja, et kuna TÜ Rahvakunstiansambelis on osalustasu üsna väike, siis nemad toetavad rahvakultuuri ja ansamblit ning raha tagasi ei küsi. Üks vastaja rääkis ka ühe teise ansambli kohta, kus osalustasu on suurem. Seal tehakse

just sellel eesmärgil videotreeninguid ja õuetreeninguid, et tantsijad oma raha eest saaksid vastu ka midagi.

Umbes pooled vastanutest alustasid koroonapandeemia ajal mõne uue harrastusega ja umbes pooled mitte. Mõned vastajad ka põhjendasid, miks nad uusi harrastusi ei alustanud. Mainiti suurt töö- või koolikoormust ja senist piisavat harrastuste hulka, millega tegeleda.

Uute harrastustena domineerisid erinevad individuaalsed spordialad nagu jooksmine, kõndimine, jooga ja jalgrattasõit. Mõned vastajad enam ajapuudusel või tantsutrennide taastumise tõttu sellega ei jätka. Mõni tegi sporti ka enne koroonapandeemiat ning mõni avastas selle enda jaoks pandeemia ajal ja jätkab sellega. Lisaks spordile mainiti uute harrastustena kokkamist, mälumängudel käimist, maalimist ja kolleksioneerimist.

Kuigi piirangute ajal leidsid paljud inimesed endale uusi hobisid ja harrastusi, siis naasis nad piirangute lõppedes oma vanade, seltskondlike harrastuste juurde tagasi. Mõned uued või taasavastatud harrastused jäidki koroonaperioodi, kui aega oli rohkem. Samas leiti sel ajal endale nii mõnigi uus hobi, kuid rahvatantsu harrastamisest uuringus osalenud vastajaid see loobuma ei pannud.

3.2. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid tantsurühmale?

3.2.1. Tantsija ootused teistele tantsijatele ja tantsijate omavahelised suhted ning koroonapandeemiaga kaasnenud muutused

Uuringus osalenud tantsijad iseloomustasid ennast mitmete märksõnadega: püüdlik, kohusetundlik, motiveeritud, hea suhtleja. Nad pööravad tähelepanu tantsu puhtusele ja täpsusele, graatsilisusele, emotsionaalsele esitusele, vaimsele kohalolule ja pingutusele.

Tantsida on mõtet siis, kui sa tunned ennast selles ilusana. Et tantsijana ma tahan olla ilus, ma tahan näha välja graatsiline ja atraktiivne.

Tantsijatel on tantsupartnerile ja rühmakaaslastele küllaltki sarnased ootused nagu iseendale. Olulisemad nende seas on kohal käimine, tantsuline täpsus, üldiselt hea tantsuoskus ja selle poole püüdlemine. Väga oluliseks peetakse võimalust tantsupartneriga

rahulikult arutada ja proovida, kui mõned kohad ei tule välja. Mitmed vastajad tõid välja, et tantsimine on meeskonnatöö ning tulemus sõltub igauhe panusest.

Aga rühmakaaslastelt ootan sihukest ikkagi enda arendamise soovi, vastuvõtlikust kriitikale. Et kui juhendaja midagi õpetab või kritiseerib, et siis seda nagu läbi mõelda ja üritada parandada ennast.

Uuringus osalenud tantsijad tõid välja, et kõige rohkem on muutunud nende suhtumine sellesse, kui kaastantsijad puuduvad. Kui varem tekkis ikka küsimus, et miks keegi ei tulnud trenni või esinema, siis nüüd on tekkinud mõistmine ja arusaam, et kõigil ei pruugi rahvatants olla elus kõige tähtsam. Näiteks toodi välja, et kaastantsijatel on selline töö, mille tõttu nad soovivad muid kontakte minimeerida (meditsiinitöötajad, õpetajad), samuti kodused olud ja üldine nakatumise kartus. Töö autor mäletab suureneva nakatumise ajast, et paari kaastantsija tööandjad olid andnud soovitusel väljaspool tööd rahvarohketes kohtades mitte käia.

Üks tantsija tundis muret, et suurem teadlikkus oma tervisest ja suurem tervisele tähelepanu pööramine võib omakorda kaasa tuua teatavat ärevust. Näiteks tema nuuskab tihti, eriti füüsilise pingutuse korral. See aga võib tekitada pingeid rühmakaaslaste vahel, sest võib tunduda nagu ta oleks haigena trenni tulnud.

Küsimusele, kas tantsijad tunnetasid, et hooajal 2020/2021 oli tantsutrennidest puudumisi rohkem, ei osatud konkreetset vastust anda. Tantsijad arutlesid selle üle, et mõned puudujaid enamasti ikka on, kuid need on üksikud tantsijad ning see ei paista niivõrd välja. Samuti ei tea üldiselt teised tantsijad teiste tantsijate trennist puudumise põhjuseid, eriti kui puudutakse väga harva. Pikemaid puudumisi pannakse rohkem tähele. Üks tantsija tõi välja, et tema hinnangul oli puudumisi rohkem, kuid ta seletas seda sellega, et koroonasse jäämine või lähikontaktne olemine oli selline asi, mida teistega jagati.

Töö tõttu või töölähetusi kuskil või nii tuleb ikka ette, see on veidi tavalisem. Koroonasse ikka, ja lähikontaktne olla, see oli ikka selline uudne asi ja kui keegi ütles, siis ikka jäi meelde. /.../ Võib-olla jaa, mingeid tavalisi puudumisi ei märka, aga koroonaga puudumine jääb meelde.

Lisaks peetakse oluliseks ja oodatakse rühmakaaslastelt valmisolekut suhelda ja kokku saada ka väljaspool trennisaali ja esinemisi. Näiteks ühiste lauamänguõhtute raames. Küll

aga tuli sotsiaalse suhtluse poolest välja, et nooremas segarühmas on suhtlemine eeskätt seotud teiste tundmaõppimisega. Seevastu nooremas vilistlasrühmas või põhirühmas, kus on tantsijad pikemat aega koos olnud, veedetakse lihtsalt koos aega. Üks naisrühma tantsija tõi välja, et jõulude ajal, kui piirangute tõttu trenni teha ei saanud, said nad tantsurühmaga uisuväljakul kokku. Sinna aga tulid nii-öelda vanemad olijad ning nooremaid-uuemaid tantsijaid peaaegu polnud.

Ka vastustest nähtub, et tantsijad, kes on vähem aega (alles alustanud või teist aastat) oma tantsurühmas tantsinud, tunnetavad koroonast tingitud omavahelise suhtluse vähemaks jäämist. Tuntakse, et rühmas on eelnevalt tekkinud mingid grupid ning uuematel tantsijate pole korooanpandeemiast tingitud katkendliku tegevuse tõttu olnud piisavalt võimalusi suhteid arendada. Sarnane mõju tuleb välja noorema vilistlasrühma vastajate seas, kes tunnevad, et ei ole saanud üheks rühmaks kasvada. Kuna see rühm alustas tööd 2019. aasta sügis-talvel ning neil said toimuda mõned trennid, siis jäi tantsijal tunne nagu see oleks olnud ühekordne projekt. Eelmisest rühmast justkui lõigati lahti, kuid uut sidet ei jõudnud tekkida.

No eks ta ei ole võimaldanud meil tegelikult kokku kasvada. /.../ Siis kui treeningud ära ja siis me käisime väikse grupiga jooksmas, siis kui lund veel maas ei olnud. Aga siis tuli lumi maha ja. /.../ Me ei ole kohtunud. Ja see suhtlus on harvenenud.

Kõige suurem oli koroonapandeemia mõjul toimunud tantsijate suhtumise muutus seoses treeningutest puudumisega. Varasemast enam mõistetakse tervislikel põhjustel puudumist ning varasemast enam tajutakse enda ja kaastantsijate tervise olulisust.

3.2.2. Tantsijate ootused juhendajatele ning suhtumine video- ja õuetreeningutesse

Uuringus osalenud tantsijate ootused oma juhendajatele on küllaltki sarnased. Oluliseks peetakse konkreetsust, et juhendaja teaks, mida ta tantsijatelt ootab ning oskaks seda ka väljendada. Samuti peetakse väga oluliseks mõistmist, eriti mis puudutab näiteks tantsulisi oskusi.

Et sa saad aru, mis on tema nõudmised meile kui tantsijatele, aga samas. Ta mõistab, et me oleme kõigest inimesed, mitte super superkangelased.

Videotreeningute koha pealt on vastanutel arvamusi mitmeid. On neid, kes sooviksid neid, ning neid, kes nendes mõtet ei näe. Videotreeningute positiivse küljena tuuakse esile peamiselt kaks aspekti. Esiteks aitavad need inimestel kokku saada ning säilitada sotsiaalset suhtlust tantsijate vahel. Sellest tundsid tantsijad, kes videotreeningute toimumist soovisid, kõige enam puudust. Üks tantsija ütles, et on veidi pettunud oma juhendajates, et neid kohtumisi ei toimu. Teine positiivne külg videotreeningute puhul on individuaalse füüsilise taseme arendamine ja füüsilise koormuse säilitamine. 2020. aasta kevadel toimusid TÜ Rahvakunstiansambli liikmetele videotreeningud, kus tehti peamiselt klassikalisi harjutusi. Üks uuringus osalenu ütleb, et need olid küll vajalikud ja arendavad, aga neid on üksi keeruline kodus teha, kuna juhendajal puudus võimalus igaüht näha ja parandada.

Põhjuseid, miks osa uuringus osalenuid videotreeningutest puudust ei tundnud, on mitmeid. Paaril korral toodi välja, et nendes niikuinii osaleb vähe inimesi. Seega ei ole nendel nii suurt kasutegurit, sest osalejad arenevad edasi, aga mitteosalejad ei arene, mida tõid välja ka uuringus osalenud juhendajad. Samuti toodi välja, et eriti 2021. aasta kevadel oli üldine olukord veidi vabam. Seetõttu oli võimalik saada sõpradega, ka tantsurühma sõpradega, vabas õhus kokku ning koos sporti teha.

Ma ei igatse praegu videotrenni. Eelmisel kevadel ma olin väga tänulik, et see oli. Need piirangud olid ka natuke teistsugused. Et praegu ikkagi neid inimesi, kellega sa saad suhelda ja teha oma treeninguid või mida iganes on praegu rohkem võrreldes eelmise kevadega.

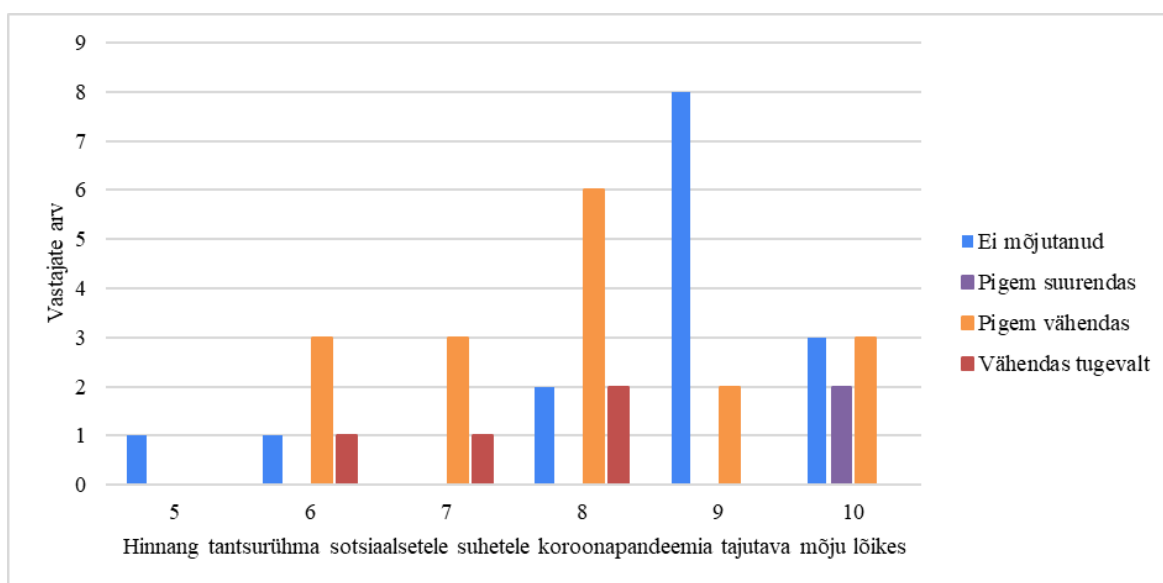
Sarnaselt juhendajatele leidsid uuringus osalenud tantsijad, et õues tantsutrennide läbi viimisel ei ole mõtet. Toode esile, et väga palju tuleb mõelda libeduse peale ning õige riietuse peale, et ei külmetaks. Seega tantsu peale väga mõelda ei saa. Kevadel soojade ilmadega õues trennide tegemise vastu polnud enamikel vastajatel midagi. Kuigi paar vastajat avaldas lootust, et siis saab võib-olla juba saalis trenni teha. Ühel tantsijal, nähes talvel teiste linnade rahvatantsurühmade õuetreeninguid tekkis soov, et ka tema rühmale oleks neid tehtud.

Et siis see on nagu niisugune ebaaus ja ma tahan ka, miks meile ei tehta. Umbes niisugune tunne.

Sarnaselt juhendajatele ei tundnud enamik uuringus osalenud tantsijatest teisel koroonakevadel video- ja õuetreeningutest puudust, seda eriti talvel. Kuid kevadel ja suve alguses, kui ilmad olid ilusad, siis oli õuetreeningutes osalus kõrge ning tegevus efektiivne.

3.2.3. Tantsurühma sotsiaalsed suhted

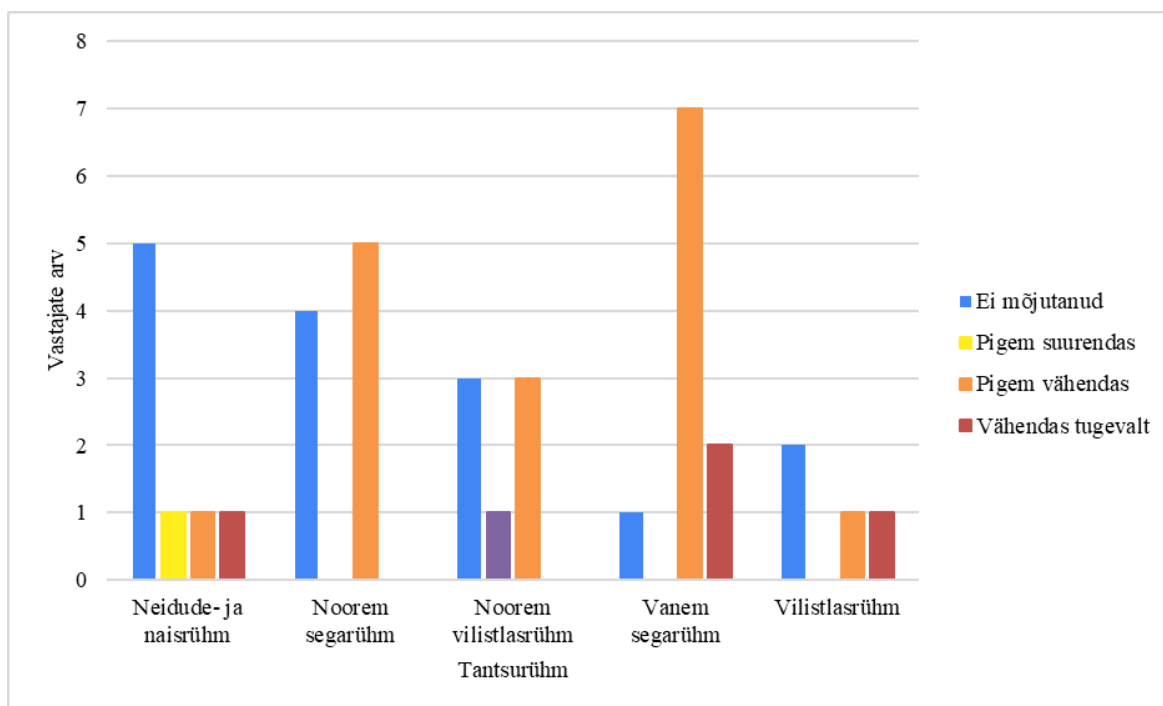
Tantsurühma sotsiaalseid suhteid hinnati 2022. aasta kevadel keskmiselt 8,2 punktiga. Üle poole vastajatest leidis, et koroonapandeemia pigem vähendas (17 vastajat) või vähendas tugevalt (4 vastajat) tantsurühma sotsiaalseid suhteid. 15 vastaja arvates koroonapandeemia nende tantsurühma sotsiaalseid suhteid ei mõjutanud. Nemad hindasid neid ka väga headeks (joonis 7).

Joonis 7. Hinnang tantsurühma sotsiaalsetele suhetele ning sellele, kuidas koroonapandeemia seda mõjutas. (N=38)

Hinnangus sotsiaalsetele suhetele joonistuvad teistest küsimustest enim välja rühmadevahelised erinevused (joonis 8). Kui neidude- ja naisrühmas uuringus osalenud tantsijate arvates koroonapandeemia sotsiaalseid suhteid ei mõjutanud või pigem suurendas (8 vastajast 6), siis vanemas segarühmas enamike vastajate arvates koroonapandeemia vähendas sotsiaalseid suhteid. Nooremas vilistlasrühmas ja nooremas segarühmas ligikaudu poolte arvates koroonapandeemia pigem vähendas sotsiaalseid suhteid.

Joonis 8. Hinnang sellele, kuidas koroonapandeemia tantsurühma sotsiaalseid suhteid mõjutas tantsurühmade kaupa.

Neidude- ja naisrühma tantsijad tõid välja, et neil toimus üsna pidev suhtlemine sotsiaalmeedia lõimes, sealhulgas treeneriga, samuti suheldi tihedamalt lähema tantsurühma sõpruskonnaga. Sama tõid välja ka noorema vilistlasrühma vastajad, lisades et rühma liikmed hakkasid rohkem suhtlemisvõimalusi otsima. Noorema ja vanema segarühma vastajate seas mainiti palju korona ajal soiku jäänud suhtlemist, ka veebi vahendusel polnud kõik rühmakaaslased aldis suhtlema. Samuti põhjustas suhtluse vähenemist piirangute tingimustes ainult meestega tehtud trennid. Üks tantsija kirjutas, et ta ei näinud oma tantsurühma naisi peaaegu aasta aega.

Kuigi tantsijad tunnetavad, et koroonapandeemia pigem vähendas tantsurühma sotsiaalseid suhteid, siis tuleb nende vastustest välja, et uuel hooajal on suhtlemist siiski rohkem. Lisaks sellele, et piiranguid nii ulatuslikke pole, tunnevad osa tantsijatest, et nüüd ollakse valmis rohkem pingutama sotsiaalse suhtlemise taastamise ja hoidmise nimel.

3.3. Kuidas tajuvad koroonapandeemia mõjusid tantsujuhid?

3.3.1. Juhendajate töökorraldus

Uuringus osalenud juhendajad lähtuvad töö korraldamisel mitmetest põhimõtetest ning rühmaliigist, kellega nad parajasti töötavad. Olulised aspektid on tantsijate vanus ja kogemus. Näiteks vanemate tantsijatega rühmas kõiki harjutusi ja liigutusi enam teha ei saa, kuid samas ei ole neile vaja väga põhjalikult põhisamme ja muud ABC-d selgitada. Samas on nooremad võimelised tegema keerukamaid harjutusi ja kombinatsioone, kuid nende puhul tuleb rohkem tähelepanu pöörata ka näiteks põhisammude õpetamisele ja kehalisele arengule.

Seoses koroonapandeemiaga põhimõttelisi erisusi õpetamises ja tunni läbiviimises ei olnud. Küll aga toodi välja, et olenevalt olukorrast oli vähem aega tegeleda tantsu põhisammude harjutamise ja üldise tantsutreeninguga. Näiteks kui oli vaja tants selgeks saada või tants valmis teha. Ehk siis hakati kohe eesmärgi nimel töötama, sest polnud teada, millal jälle saab tulla kokku ja seda tantsu harjutada. See suurendas ka trennide intensiivsust, sest juhendaja sai korraga kõigile tantsijatele tähelepanu pöörata, kuna trennis oli korraga vähem tantsijaid (meeste trennide puhul tavapärase ligi 30 asemel 8).

/.../ mul oli vaja suvel teha tants, mis oli see eesmärk, ja me tegelesime ainult selle eesmärgiga. Sisuliselt see tantsija selline treeningu pool jäi ära. Et soojendus küll, see ikka peab olema. Ühe trenni me siin proovisime teha ilma soojenduseta, siis ma sain tantsijate käest vastu päid ja jalgu selle eest.

Üks tantsuõpetaja tõi veel välja, et kümne inimese trennis osalemise piirang pani ta hoopis teistmoodi mõtlema, mille peale ta varem poleks üldse tulnud. Alati pidi lähtuma töö planeerimisel sellest, kas ja mis piirang trennis osalevatele inimeste arvule kehtib.

Mõte oli teha kevadkontserdi jaoks need tantsud, mis plaanis, niimoodi, et mul käib kogu aeg viis paari trennis. Aga lõpuks, kui piirangud maha lähevad, et siis ma saan panna viis pluss viis paari platsi peale kokku, et tegelikult tekib kümne paari tantsulavastus. Ja vot selle peale ma ilma peal ei oleks tulnud, et teha /.../ kui mul oleks vabad käed olnud.

Kui meeste tantsupeo tantsude õpetamine oli koroonapiirangute olukorras võimalik, siis tantsu loomine segarühmale (16 tantsijat ehk 8 paari) oli sisuliselt võimatu. Piirangute tingimustes sai trennis olla kuni kümme inimest ehk siis tantsujuht pidi tegema tööd nelja paariga. Oleks saanud teha ka viie paariga, aga siis oleks kolm paari jäänud, kes midagi ei tea. Plaan oli pärast teha veel nelja paariga ja siis piirangute leevenedes või õues kaks neljapaarilist koosseisu kokku panna. Vastaja tõi välja, et sellest ei olnud erilist kasu.

See uus tants, mis ma nüüd proovisin teha selle nelja paariga, see oli küll suhteliselt, ütleme mõttetu võimlemine. /.../ sellest ei ole kasu midagi.

Lisaks tõi see vastaja välja, et ta on välitnud treeningpauside ajal tantsuloominguga tegelemist ja rahvamuusika kuulamist, sest tal puudus võimalus tantsijate peal katsetada. Tavaliselt kui ta mingit muusikat kuuleb, siis tal tekib mõte, et tahaks selle tantsu teha ning tekivad mingid pildid sellest. Aga detailide peale mõtleb ta alles päev või paar enne tantsijate juurde minekut.

Ma ei lähe parem selle tantsu sisse. Sest et siis see kaob ära. Ja ma ei hakka, ma ei luba enne endal mõelda, kui ma lõpuks /.../ tantsija juurde saan nii-öelda seda katsetama, sest muidu noh, siuke tühja tegemine.

Olulise uuendusena kaasnesid koroonapandeemiaga veebitunnid ja õues tehtavad treeningud. Veebitrennide osas jäid juhendajad sellele arvamusele, et tantsutrenni tantsu õppimise mõttes veebi teel teha ei saa. Veebitrennidest on kasu füüsilise aktiivsuse säilitamisel ja koos olemisel. Üks vastaja tõi välja, et tema sai oma rühmaga zoomis kokku, et lihtsalt rääkida ja kambavaimu üleval hoida. Uuringus osalenud juhendajad olid arvamusel, et veebitrennid on kasulikud siis, kui kõik tantsijad seal osalevad. Kui osa tantsijatest osaleb, siis nemad saavad teha harjutusi ja arenevad edasi, kuid teistel jääb see arenguosa ära.

Me nägime ka eelmise kevade põhjal ju tegelikult ära, et osalemine ei olnud seal sada protsenti või selle lähedalegi. /.../ millegipärast nad ei osalenud seal, ehk siis see on kas nii võõras tegevus, sest ta ikkagi rahvatantsutrennis ju käib, sest see talle meeldib, mitte et see kuidagi füüsiliselt aktiivne oleks. /.../ kui sa selle komponendi sealt ära võtad /.../ selles muus variandis nad ei pruugi osaleda jah.

Kõik uuringus osalenud juhendajad ei näinud ka õues tehtavatel treeningutel kasutegurit ega kaalunud nende tegemist. Peamiselt toodi välja kaks põhjust. Esiteks ei saa tantsija kasutada korralikke tantsujalatseid ning maapind võib olla libe. Sellest tulenevalt ei saa tantsija korralikult teha tantsusamme ning juhendajal ei ole ka midagi vajadusel parandada.

Aga kui sul on ikka mingid talvesaapad /.../ on see liikumine ikka piiratud. /.../ saaks õppida, ütleme tantsu järjekorda.

Teiseks toodi välja temperatuur. Ühest küljest peab juhendaja kaks tundi järjest külmas õhus valju häälega rääkima. Samuti hakkab tantsijal palav ning on suur oht külmetuda. Samas intervjuude toimumise ajal (aprillis 2021) olid ilmad kevadised ning juhendajad valmis õuetreeninguid läbi viima.

No ma kuulsin seal [suheldes Tallinna kolleegidega] erinevat tagasisidet, et /.../ ega nad seal tantsu ei õppinud. Et muidugi see oli, et said nagu rühma kokku korraks ja nendel korraks hea olla.

Lisaks tööle tantsijatega avaldas koroonapandeemia mõju juhendajate enda tegevusele. Üks juhendaja tegi treeningpauside ajal endale kutsetunnistuse, mis on vajalik riikliku tööjõukulu toetuse saamiseks, kuid mida ta muul ajal ilmselt väga ei oleks tahtnud teha. Kuna treeninguid ei toimunud, siis ta tundis mõnevõrra kohustust midagi teha ning see oli hea aeg mõelda asju läbi. Näiteks analüüsis ta treeningmetoodikat ja -harjutusi, samuti otsis välja videoid rühmade esinemistest, mida oli vaja kutsekomisjonile esitada.

Tulevikku vaatavalt ja sügise peale mõeldes on juhendajad seda meelt, et töökorraldus varasemaga võrreldes väga palju ei muutu. Tavaliselt tuleb sügisel võtta veidi rahulikumalt ja tantsijaid harjutada uuesti trennis käimisega nii vaimselt kui ka füüsiliselt, sest sügiseti on näha, kuidas esimestes trennides tantsija aju saab aru, mida on vaja teha, aga keha ei suuda veel järgi tulla. Aga see läheb mõne trenniga tavaliselt üle ning keha harjub uuesti tantsude ja harjutustega ära. Sama tõi üks juhendaja välja talvisest piirangute ajast, kui ta sai veebruaris teha nelja paariga trenni, siis tüdrukute pealt oli näha, et nad ei olnud paar kuud trennis käinud. Kuid juhendajad on optimistlikud ning arvavad, et hooaja alguses ei kulu sellele võrreldes varasemaga rohkem aega. Nende soov on teha võimalikult tavapäraselt tööd.

/.../ et tahaks suhteliselt normaalselt minna uuele hooajale vastu, sest et eesmärke, mille nimel töötada, on meil ju juba järgmise aasta kalender on täis kõike.

Küll aga on juhendajad ühel nõul selle osas, mis puudutab uute tantsijate vastuvõtmist. Nimelt hakati 2020. aasta sügisel katseid korraldama nii, et kutsuti umbes 20 tantsijat korraga saali ja tehti nendega trenni ja vaadati nende tantsuoskust. See aitas vältida võõraste inimeste suurt hulka ühes saalis, mis oli oluline viiruse leviku takistamiseks. Samuti sai grupeerida katsetel osalejaid varasema tantsukogemuse alusel ning pöörata igale osalejale rohkem tähelepanu. Varasemalt tuli 80 kuni 100 osalejat korraga saali. Sel juhul oli neid aga raske juhendada ja jälgida, katseid filmiti ning võis juhtuda, et mõnda osalejat pandi tähele alles hiljem videot vaadates.

Seega mõjutas koroonapandeemia juhendajate töökorraldust oluliselt ehk põhimõtteliselt seda teha ei saanud. Kuid sellegipoolest andis see põhjuse mõelda välja uus ja paremini toimiv süsteem uute tantsijate vastuvõtu tarbeks.

3.3.2. Juhendajad oma tantsijatest ja tantsurühmadest koroonapandeemia eel ja ajal

Kõik uuringus osalenud juhendajad tõid välja, et nende tantsijad on üldiselt pühendunud, püüdlikud ja motiveeritud, nad on reeglina alati olemas ja mõtlevad kaasa. Mingi aja möödudes tekib rühmades heas mõttes nagu kommuun või sõpruskond, kes jagab samu väärtusi. Veel toodi välja tantsijate kiiret õppimisvõimet ja head mälu. Hooaja alguses paari kuuga tuli väga mitu tantsu tantsijatel ära õppida. Nad käisid tublisti kohal ja said kiirelt tantsud selgeks.

Ma olengi nii ära harjunud, /.../ kui tuleb keegi teine õpetaja õpetama tantsu, siis /.../ järgmine kord neil on juba kõik meeles.

Seda seostati ka sellega, et tantsijatele on ansambliks pääsemiseks katsed ning välja valitakse parimad.

Me suudame kuidagi sellise motiveerituma seltskonna endale välja valida.

Seoses koroonapandeemia mõjudega tantsijate motivatsioonile ütlesid juhendajad, et kuna see pandeemia olukord ei ole väga pikalt kestnud ning intervjuude tegemise ajal on treeningud ka pausil, siis on keeruline midagi selle kohta veel öelda. Nad arvasid, et

täiskasvanud tantsijad, kes on motiveeritud rahvatantsuga tegelema ja hingelt tantsijad, nemad jäävad kindlasti edasi tegutsema. Võib juhtuda, et nii-öelda kaasakulgejad, kes ei ole väga hingelt rahvatantsijad, nemad võivad ära kaduda.

No tegelikult, ega praegu otseselt keegi pole öelnud, et enam /.../ ma nüüd otsustasin, et ma ikka ei tule enam.

Samas suuremat ohtu näevad juhendajad lasterühmade puhul. Lapsed võivad leida endale muu huviala või ka lihtsalt olla selles vanuses, kus otsustavad, et enam ei meeldi ja ei taha.

Tantsujuhtidelt, kes on ka üleriigiliste pidude lavastusmeeskondades küsiti, kuidas nende suhtumist rühmadesse ja ülevaatusesse mõjutab koroonalukorras toimunud katkendlik tegevus. Mõlemad juhendajad ei osanud öelda, et nad kuidagi teisiti ülevaatusse videotesse või tantsurühmadesse suhtuksid. Kõige olulisem on ikkagi see, et rühmal oleks tants selge. Kui on tegemist videoülevaatussega, siis on võimalik rühm lühikese ajaga nii-öelda üles töötada ning teha vajadusel mitu videot. Seetõttu arvas üks juhendajatest, et neid videosid ja rühmi ei peaks üldse kuidagi teise pilguga vaatama. Alati on võimalik pärast video üle vaatamist rühmale öelda, et tuleb veel tantsu õppida ja harjutada ning uus video teha.

Õnneks on, kui ka esimene juuli need videot tulevad, siis on augustini on veel aega õppida. /.../ sellega on võimalik õpetada inimesed tantsima ja saada täiesti normaalne tulemus. Küsimus on lihtsalt eesmärgis.

Intervjuude toimumise ajal 2022. aasta kevadel oli veel plaanis korraldada meeste tantsupidu augustis. Üks juhendaja arvas, et tantsijad ootavad ja vajavad seda pidu. Tema arvates oleks kvaliteedist olulisem lasta inimestel tulla kokku ja tantsida ning ennast hästi tunda. Tantsurühmadel on üldiselt enesedistsipliin nii tugev, et kui teatakse, et on vaja tantsupeol tantsud ära esitada, siis suudetakse ennast kokku võtta ja repertuaar ära õppida.

Mulle tundub, et see pidu oleks praegu tantsijate vaimse tervise nimel oleks hea.

Juhendajad tõid välja, et kuigi esinemised on tantsijate jaoks olulised motivaatorid, siis paar esinemispakkumist on nad juba ära öelnud. Just sellel põhjusel, et - eriti segarühmade naistel - on olnud pikk treeningpausi periood. Nende hinnangul on oluline enne näha, mis seisus on tantsijad. Pigem on nende hinnangul võimalik esinema minna vanade ja pikemat aega tuttavate tantsudega, mida on läbi mitme hooaja tantsitud. Samuti mängib rolli tantsu iseloom. Ringi peal toimuvat tantsu on lihtsam esinemisküpsiks saada kui joonistega tantsu.

Kiirtestide kasutamise osas oli juhendajatel intervjuude toimumise ajal veel palju küsimusi. Eelkõige nende usaldusväärsus, kes nende eest maksab ja kuidas seda kontrollida ja hallata. Tuuakse välja, et enne igat trenni ilmselt ei ole see tantsijatele jõukohane. Samas enne suuremaid üritusi oleks see juhendajate hinnangul mõistlik. Pigem toovad juhendajad välja, et igauks, kes ennast veidi kehvasti tunneb, ei lähe kooli, tööle ega tule ka trenni. Samuti on oluline tugevdada oma immuunsüsteemi kõikvõimalikul moel ja kõigi haiguste vastu.

Mulle tundub, et see oleks liigne regulatsioon, kui /.../ pead oma kiirtesti vastuse ette näitama /.../ või selle tulemuse kuskile tabelisse kirja panema.

Sarnaselt kiirtestimisele tekkisid ka vaksineerimise puhul küsimused, kas seda saab tantsijatelt nõuda ja kuidas seda kontrollida. Lisaks ei olnud intervjuu toimumise ajal veel noortele vaksineerimine võimalik. Üks juhendaja toob välja, et tema on oma ameti tõttu suur vaksineerimise pooldaja ning usub, et ülikooli ansamblis tantsivad inimesed on teaduse usku ja intelligentsed, kes kasutavad ära teaduse poolt pakutud võimaluse ennast kaitsta.

Kokkuvõtvalt toovad juhendajad veel välja, et kultuurivaldkond on koroonapandeemia kontekstis rohkem kannatada saanud. Enamasti on tegemist kollektiivse tegevusega nagu ka rahvatants. Seega seda on keeruline distantilt ja üksi teha. Lisaks tuuakse välja, et kui see pandeemia veel kaua kestab, siis võivad olulisemaks muutuda nii-öelda eksistentsiaalsemad küsimused nagu töö käimine ja kodused teemad ning hobid ei pruugi olla nii tähtsad ja võivad jääda tahaplaanile. Kuid sellegipoolest usuvad uuringus osalenud tantsujuhid, et nende tantsijad on motiveeritud ka edaspidi rahvatantsuga tegelema.

3.4. Kuidas muutis ja mõjutas koroonapandeemia tantsurühma tegevust?

Treeningutes osalemise statistika 2019/2020 ja 2020/2021 hooegade kohta näitab, et võrreldes koroonaeelse ajaga ei ole treeningutes osalemine oluliselt muutnud. Treeningutes osalemise keskmine näitaja hooaja kohta on muutunud kõigest mõne protsendi võrra (tabel 2). Noorema segarühma ja vilistlarühma keskmine treeningus osalemine on veidi langenud (vastavalt 9% ja 3% võrra). Noorema vilistlarühma ning neidude- ja naisrühma keskmine treeningus osalemine on veidi tõusnud (vastavalt 3% ja 6% võrra). Samaks on jäänud vanema segarühma treeningutes osalemise keskmine näitaja. Lisaks ei ole muutunud

hooaegade lõikes treeningus osalemise keskmine üle kõigi rühmade kõigi treeningute. Seega objektiivselt tajutavad mõju treeningutes osalemisele ei ole koroonapandeemia avaldanud.

Tabel 1. Tantsutrennides osalemise keskmine rühmade kaupa hooaegadel 2019/2020 ja 2020/2021.

rühm	keskmine 2019/2020	keskmine 2020/2021
vanem segarühm	79%	79%
noorem segarühm	86%	77%
noorem vilistlasrühm	90%	93%
vilistlasrühm	90%	87%
neidude- ja naisrühm	78%	84%
üle kõigi rühmade kõigi trennide	82%	83%

Treeningutes puudumisi tuleb ikka ette ning arvestades tantsijate tugevat distsipliini, siis puudumiseks on reeglina oluline põhjus. Kaalukad põhjused, mille tõttu tantsijad treeningust puuduvad, on raskem haigestumine, töö- või kooliga seotud kohustused, mida ei ole võimalik muuta, ning perekondlikud sündmused. Küll aga on seoses koroonapandeemiaga muutunud see, kuidas puudumisi tajutakse.

Uuringu esimeses laines tantsijatega läbi viidud intervjuudest tuleb välja, et koroonatõttu puudumine, olgu see siis haigestumine või lähikontaktne olemine, on uudne asi, millest antakse teada ja mis jääb selgemini meelde. Tantsijad arutlesid intervjuude käigus selle üle, et mõned puudujaid enamasti ikka on, kuid need on üksikud tantsijad ning see ei paista niivõrd välja. Samuti ei tea üldiselt teised tantsijad teiste tantsijate trennist puudumise põhjuseid, eriti kui puudutakse väga harva. Pikemaid puudumisi pannakse rohkem tähele. Üks tantsija tõi välja, et tema hinnangul oli 2020. aasta sügisel puudumisi rohkem, kuid ta seletas seda sellega, et koroonasse jäämine või lähikontaktne olemine oli selline asi, mida teistega jagati.

Töö tõttu või töölahetusi kuskil või nii tuleb ikka ette, see on veidi tavalisem. Koroonasse ikka, ja lähikontaktne olla, see oli ikka selline uudne asi ja kui keegi ütles, siis ikka jäi meelde. /.../ Võib-olla jaa, mingeid tavalisi puudumisi ei märka, aga koroonaga puudumine jääb meelde.

Treeningutest puudumise üle arutlesid oma intervjuudes ka juhendajad. Trennis käimise koha pealt on tantsijad juhendajate sõnul väga tublid ning peamiselt puudutakse mingi

erilisema põhjuse pärast. Sagedasemad on haigused ja kooliga seotud põhjused. Juhendajad ütlevad, et annavad endale ka aru, et õppimine ongi noortel ülikoolis kõige tähtsam.

No minuarust hästi palju on noortel ikkagi seda õppimist. /.../ omal ajal meil küll õppimine ei tohtinud tantsimist segada, /.../ kui sa oled valinud selle, siis pead seal käima /.../ aga tänapäeval ei ole nii, õppimine on ikkagi nagu tähtsam.

Treeningutest puudumist kuidagi ei sanktsioneerita, kuid puudumisi võtavad juhendajad arvesse esinemiskoosseisude määramisel. Kehtib põhimõte, et rohkem saavad esineda need, kellel on vähem puudumisi.

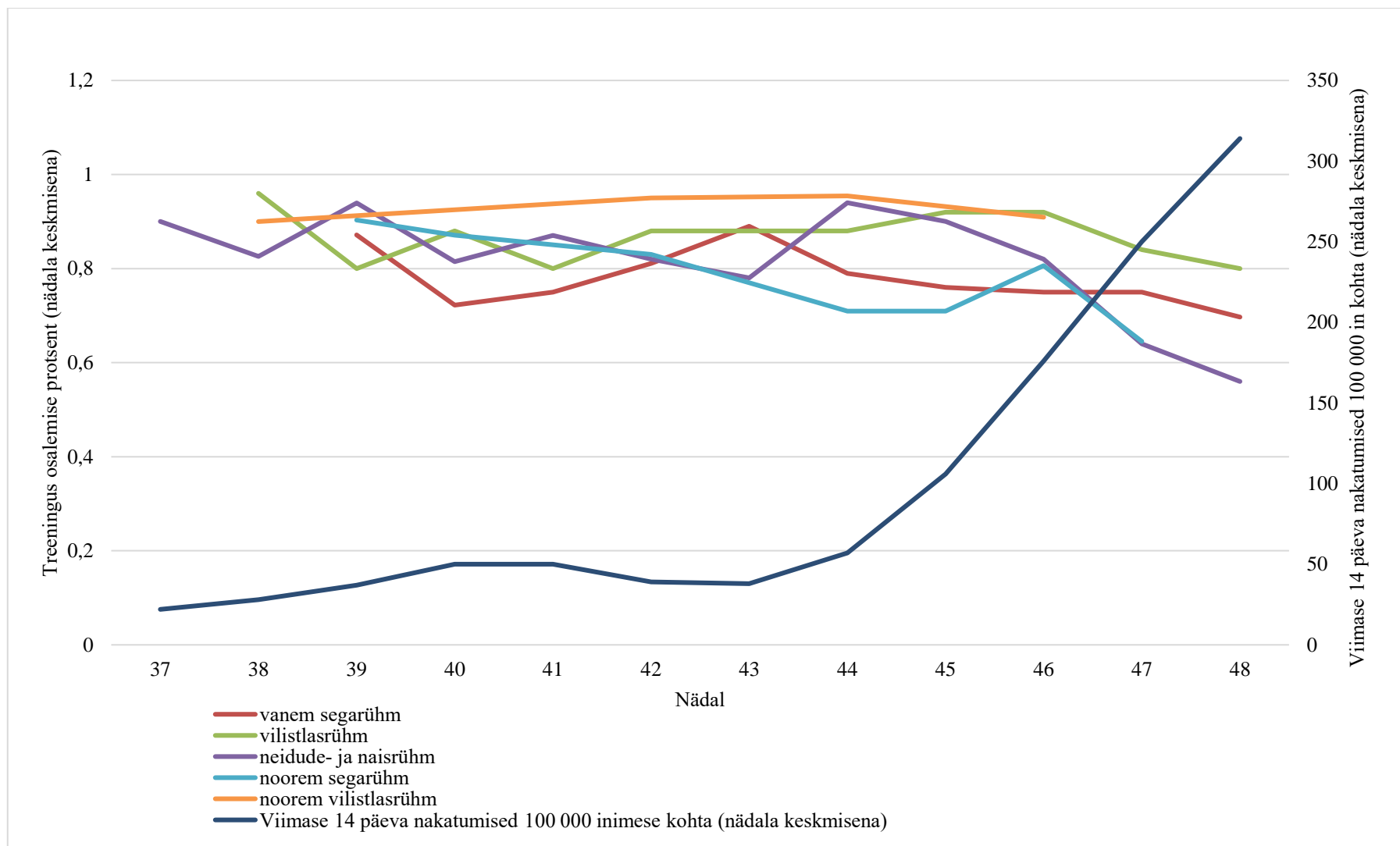
Et ega me neid välja ei viska ja me kurjalt nendega ei pahanda. Aga siis, kui läheb esinemiskoosseisu tegemiseks, siis vot see on koht, kus me seda arvestame.

Küll aga tõid juhendajad välja, et 2020/2021 hooajal oli varasemast rohkem märgata kergete haigusnähtudega puudumisi. Näiteks kerge nohu, kurgus imelik tunne või muu kehv enesetunne. Varasemalt on tantsijad olnud väga distsiplineeritud ja püüdnud trennis osaleda ka haigena. Eriti enne tähtsamaid esinemisi. Nüüd selline asi kadus ära. Üks juhendaja tõi välja, et temale paar tantsijat kirjutasid, et ei tule trenni, kuna ei pea õigeks selle viirusega ja kõrge nakatumise olukorras trennis käia. Lisaks mõjutab see esinemiskoosseisude määramist, sest enam ei saa puudumiste järgi ainult vaadata, kes esinema panna ja keda mitte.

Aga praegu selle pandeemia jamaga lõiigi nüüd selle probleemi, nii kui keegi midagi halvasti tundis, siis ta ei julgenud enam tulla. Sest sa oled kohe nagu potentsiaalne nakataja /.../ kui ma varem ikka vaatasin mingisuguseid asju puudumiste pealt, /.../ kas mul siis on õigus enam puudumiste pealt vaadata?

Kui hooegade treeningutes osalemise koondkeskmiste võrdlus otsest mõju ei näita, siis iga treeningu osalusprotsendi võrdlemine koroonasse nakatumise kasvuga näitab seost. Joonisel 9 on kujutatud 2020. aasta nädalatel 37 kuni 48 ehk septembri algusest novembri lõpuni toimunud treeningutes osalemise keskmist näitajat protsentides (väärtused vasakpoolsel y-teljel). Kui rühmal toimus ühel nädalal kaks trenni, siis on kuvatud kahe trenni keskmine osalusprotsent. Tumesinine joon näitab nädala keskmist viimase 14 päeva koroonasse nakatumist 100 000 inimese kohta (väärtused parempoolsel y-teljel). Jooniselt on näha, et 44. ja 45. nädala paiku, kui nakatumine hakkas märgatavalt kasvama, siis enamikes

rühmades hakkas osalusprotsent langema. Seega võib järeldada, et üldisest olukorrast enam mõjutas tantsijate treeningus osalemist vastava hetke epidemioloogiline olukord ehk nakatumise tase.

Joonis 9. Viimase 14 päeva nakatumised 100 000 inimese kohta (nädala keskmisena) võrrelduna treeningutes osalemisega 2020. aasta nädalatel 37-48. (koroonaart.ee; treeningutes osalemise tabeli)

4. ARUTELU JA JÄRELDUSED

4.1. Tantsijate tajutud koroonapandeemia mõjud iseendale

Tantsijate motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda koroonapandeemia ära kaotanud ei ole. Kuigi piirangute tõttu heitlikel hooaegadel see mõnevõrra langes, siis 2022. aasta kevadel on see jätkuvalt väga kõrge. Motivatsiooni langust tunnetasid pigem need tantsijad, kes on vähem aega sellega tegelema. Käesolev uuring kinnitas, et rahvatantsuga tegelemine tugineb kolmele tugevale motivaatorile, milleks on füüsiline aktiivsus, sotsiaalne suhtlus ning traditsioonide hoidmine. Ühte kõige olulisemat motivaatorit nende seast on keeruline välja tuua nagu näitasid uuringu raames läbi viidud intervjuud, kuid domineerisid füüsiline aktiivsus ja sotsiaalne suhtlus. Inimestel on vajadus vaimse ja ruumilise keskkonna vahetuse järele, mis rahvatantsu või mõne muu seltskondliku hobiga kaasneb (Morse *et al*, 2021; Smith, Bilbo, 2021). Uuringus osalenud tantsijatest paar vastajat tõid välja, et nad küll käisid piirangute ajal jooksmas või jalutamas ehk hoidsid ennast füüsiliselt aktiivsena, kuid tundsid puudust keskkonna vahetamisest ja võimalusest muud mõtted kõrvale jätta. Tantsutrennis on teine keskkond, teised inimesed ja teised mõtted. Saab kõrvale jätta kõik kodused või tööga seotud mured, mida näiteks jalutades saab edasi mõelda. 2021. aasta kevadel toimunud intervjuudes olid mitmed vastajad kindlad, et jätkavad rahvatantsu harrastusega ka siis, kui piirangud leevenevad ning tavapärane olukord taastub. Vaadates tagasi hooajale 2021/2022 võib selgelt öelda, et nii see ka oli.

Piirangute ajal, kui seltskondlikud tegevused ei olnud lubatud, leidsid inimesed endale üksinda harrastatavad hovid (Lyons, 2020) ja hakkasid suhtlema veebi teel, mis aitasid leevendada pandeemiaga kaasnenud stressi ja ärevust (McGuine *et al*, 2021). Magistritöö uuringus osalenud tantsijad tõid välja, et 2020. aasta kevadel läbi viidud veebitrennid olid omal kohal, sest inimesed olid kodus. Tantsu harrastamise ja õppimise mõttes aga nad sellel mõtet ei näinud nagu ka uuringus osalenud juhendajad ja tantsuõpetajad üle Eesti (Kärner, 2021b). Kuid 2021. aasta kevadel oli olukord vabam ning vabas õhus oli võimalik inimestega kokku saada ja sporti teha. Nii intervjuudes kui ka ankeetküsitluses mainisid osalejad, et kasutasid seda võimalust tantsurühma kaaslastega suhtlemiseks. Samas tundsid 2021. aasta kevadel veebitrennidest puudust need tantsijad, kes on tantsinud lühemat aega

või alles oma rühmaga liitunud, kuna neil ei olnud jõudnud veel tekkida tugevat suhtlusvõrgustikku, mis on nooruse ja tudengielu üks peamisi väärtuseid (Dotson, *et al*, 2022).

2021. aasta kevadel olid tantsijad motiveeritud uuesti tantsimist alustama, kuid mitmed intervjueritud tantsijad tõdesid, et neile hakkasid meeldima piirangute perioodil tekkinud vabad kodused õhtud. Üks juhendajatest kirjeldas olukorda, kui 2021. aasta veebruaris said keset piiranguid naistantsijad korraks trenni tulla, siis oli näha, et nad ei olnud paar kuud trennis käinud ning kaduma hakkas trennis olemise harjumus. Selline olukord, kus ühelt poolt on küll inimestel õhin tegevusega uuesti harjuda, kuid teisest küljest on neil kadunud harjumus tegevuses osaleda, oli mitmel pool üle Eesti ning erinevate huvitegevuste puhul (Kärner, 2021a). Uuringu ankeetküsitluse tulemused ning töö autori kogemus tegevuse sees olles aga näitasid, et tavapäraselt ja piirangutevabalt kulgenud hooaeg 2021/2022 taastas kiirelt tantsijate harjumuse ja motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda. Samasugune oli olukord ka 2021. aasta mais-juunis, kui välitingimustes toimunud treeningutes oli tavapärasega võrreldes erinev ainult tegevuse asukoht. Seega oli piirangute tõttu pausil olnud tegevus sarnane igasuvisse pikema pausiga, mille järel küll läheb aega uuesti trennidega harjumisega, kuid see harjumus tuleb kiirelt tagasi.

Uuringus osalenud tantsijate jaoks on tantsimise juures oluline teha seda hästi, selle käigus edasi areneda ning oma oskusi publikuga jagada. 2021. aasta kevadel läbi viidud intervjuudes pidasid tantsijad tegevuse taasalustamise juures raskuskohaks pandeemiaeelsele heale tantsutehnilisele tasemele tagasi jõudmist. 2022. aasta kevadel läbi viidud ankeetküsitluses pidasid vastajad koroonapandeemia mõju tantsutehnilisele tasemele pigem langetavaks, kuid hindasid seda siiski kõrgelt. Samamoodi tundsid nad ennast kindlalt, minnes esinema TÜ Rahvakunstiansambli 77. aastapäeva kontserdile märtsis 2022. Üheks seda soosivaks teguriks oli kindlasti võimalus teha tavapärasest rütmis ehk enamasti kaks korda nädalas treeninguid.

Seega piirangute aeg ja takistus rahvatantsu harrastamisel küll muserdasid tantsijaid, kuid selle tõttu ei kahanenud nende motivatsioon ega langenud tase. Ilmselt aitas sellele kaasa usk ja teadmine, et koroonapandeemia möödub ning vaktsiinide ja läbipõdemisega saavutatav immuunsus võimaldab normaalsel elul jätkuda.

4.2. Tantsijate tajutud koroonapandeemia mõjud tantsurühmale

Termin tantsurühm eeldab mitme inimese kogumit ning rühm peab laval olema ühtne. Seetõttu on olulised tantsijate omavahelised suhted ning igäühe panus. Tantsijad ootavad oma kaaslastelt aktiivset treenides kohal käimist, tantsulist täpsust, head tantsuoskust ja selle poole püüdlemist. Kõige suurem muutus, mida uuringus osalenud tantsijad välja tõid, on suhtumine puudumistesse. Kui varem käidi treenides ka haigena, siis nüüd jäädi koju ka väiksemate haigusnähtudega, kartes olla potentsiaalne nakataja, nagu juhtus paljude kollektiivsete tegevuste seas (O'Donnell, 2021). Ühest küljest on see positiivne, kui inimesed enda tervisele rohkem tähelepanu pööravad, kuid teisalt toob see kaasa ärevust ja stressi (Zada *et al*, 2020), mille tõid välja ka uuringus osalejad. Kui tunnetuslikult suurenes kaastantsijate arvates teiste tantsijate treeningutest puudumine, siis treeningutes osalemise statistika koroonaeelse ja koroonahooaja vahel seda ei kinnita. Üks käesolevast uuringust välja tulnud seletustest on puudumise põhjuse jagamine teistega ning koroonaga kui uudse ja ohtlikumana tunduva haiguse kuvand. Töö autor mäletab lõppevast hooajast mitmeid arutelusid rühma sotsiaalmeedia lõimes teemal, kas tulla trenni, kui oled kokku puutunud inimesega, kes hiljem on saanud positiivse testitulemuse. Seda ka siis, kui vaktsineeritud lähikontaktset enam isoleeruma ei pidanud. Küll aga vähenes treeningutes osalemine nakatumise kiire kasvu ajal 2020. aasta sügis-talvel.

Üks olulisematest rahvatantsuga tegelemise motivaatoritest on sotsiaalne suhtlemine. Nooremate ja vähem aega sellega tegelenud tantsijate jaoks on sotsiaalse suhtlemise eesmärk pigem suhtlusvõrgustiku ja uute tutvuste loomine, mis on ülikooliaja lahutamatu osa (Dontson, *et al*, 2022). Ilmselt on see ka asjaolu, miks just vähema tantsukogemusega tantsijad veebi- ja õuetrennidest piirangute ajal enam puudust tundsid. Ankeetküsitluses märkisid nad samuti, et koroonapandeemia pigem vähendas tantsurühma sotsiaalseid suhteid. Kogenumad tantsijad seevastu tahavad lihtsalt kodu ja töö mõtete juures eemale saada ning teiste täiskasvanutega suhelda. Nemad olid ka alimad piirangute tõttu pausil olnud tegevuse ajal kokkusaamisi korraldama, mis tollel ajahetkel lubatud olid (koos jooksmine või jalutamine, uisutamine). Kuigi tantsijad tunnetavad, et koroonapandeemia pigem vähendas tantsurühma sotsiaalseid suhteid, siis tuleb nende vastustest välja ning seda võib töö autor ise asja sees olles väita, et uuel hooajal on suhtlemist siiski rohkem. Lisaks

sellele, et piiranguid nii ulatuslikke pole, tunnevad osa tantsijatest, et nüüd ollakse valmis rohkem pingutama sotsiaalse suhtlemise taastamise ja hoidmise nimel.

4.3. Juhendajate tajutud koroonapandeemia mõjud

Koroonapandeemia positiivse muutusena töid uuringus osalenud juhendajad välja muudatuse uute tantsijate vastuvõtu süsteemis. Kui varasemalt tuli 80 kuni 100 osalejat korraga saali oma oskusi ette näitama, siis sel juhul oli neid raske juhendada ja jälgida, katseid filmiti ning võis juhtuda, et mõnda osalejat pandi tähele alles hiljem videot vaadates. 2020. aasta sügisel hakati katseid korraldama nii, et kutsuti umbes 20 tantsijat korraga saali ja tehti nendega trenni ja vaadati nende tantsuoskust. See aitas vältida võõraste inimeste suurt hulka ühes saalis, mis oli oluline viiruse leviku takistamise seisukohalt, grupeerida katsetel osalejaid varasema tantsukogemuse alusel ning pöörata igale osalejale rohkem tähelepanu. Kuna uus meetod oli varasemast tõhusam, siis jätkus uute tantsijate vastuvõtt selliselt ka 2021. aasta sügisel.

Sarnaselt paljudele teistele tantsuõpetajatele (Pampa, 2020; Kärner, 2021b) prooviti ka uuringus vaadeldud tantsuansambelis 2020. aasta kevadel veebitreeninguid. Käesoleva töö uuringus osalenud töid teistega sarnaselt välja probleemkohad, milleks olid vähene osalus, tantsijate kontrollimise ja juhendamise keerukus. Üheselt leiti, et tantsurühma sotsiaalsete suhete hoidjatena olin veebitrennid omal kohal, kuid tantsulises mõttes oli neist vähe kasu.

Teisel koroonahooajal ehk 2020/2021 tuli treeninguid läbi viia vähendatud gruppides. Sellised tunnid olid juhendajate arvates olusid arvestades mõistlikud, kuna oli selge eesmärk ja väljund nende tegemiseks, näiteks meeste tantsupidu ja selle jaoks kaheksa kaupa tantsude õppimine. Küll aga ei olnud mõtet ja tulemuslikkust katsel nelja paariga püüda teha kaheksa paari tantsu. Tantsijate peal sai proovida tantsu kombinatsioone, kuid tantsu kui sellist luua ei olnud võimalik.

Sarnaselt tantsijatega märkasid juhendajad, et sageses kergete haigussümptomitega puudumine. Kuid oma tantsijate distsipliini ja hea taseme tõttu arvasid juhendajad, et nende tantsijad on ka edaspidi motiveeritud rahvatantsuga tegelema. Nad arvasid, et täiskasvanud tantsijad, kes on motiveeritud rahvatantsuga tegelema ja “hingelt tantsijad”, nemad jäävad

kindlasti edasi tegutsema. Võib juhtuda, et nii-öelda kaasakulgejad, kes ei ole väga hingelt rahvatanstijad, nemad võivad ära kaduda. Samuti avaldasid juhendajat muret laste ja teismeliste edasise rahvatantsuharrastuse osas.

Lastega seotud probleemile viitasid koorijuht Hirvo Surva ja tantsujuht Agne Kurrikoff-Herman 2021. aasta sügises Vikerraadio “Reporteritunni” saates (Kärner, 2021b). Nemad kirjeldasid suhtlust kolleegidega üle Eesti, millest on tulnud välja, et lastel on tekkinud harrastuse arengus lünk ning rutiinne harjumus hakkab kaduma. Laste puhul on oluline nende järjepidev arenemine ja arendamine mudilaskoorist lastekoori ja sealt edasi neidude- või noormeestekoori ja veel edasi, samamoodi käib see rahvatantsu puhul. Pool aastat hiljem väljendas tantsujuht A. Kurrikoff-Hermann (Kärner, 2022) kindlustunnet tuleviku osas, mis põhines peole registreerunud rühmade suurel arvul ning näitas tantsujuhtide optimismi. Iseasi on see, kas nendesse rühmadesse piisavalt tantsijaid tuleb ning kuidas nad repertuaari õppimisega toime tulevad (Sammler, 2022), arvestades vahepeal lünklikuks jäänud tantsuoskuste arendamist.

Veel 2021. aasta kevadel tundsid uuringus osalenud tantsujuhid muret, et kui pandeemia veel kaua kestab, siis võivad inimeste jaoks olulisemaks muutuda nii-öelda eksistentsiaalsemad küsimused nagu töö käimine ja kodused teemad ning hobid ei pruugi olla nii tähtsad ja võivad jääda tahaplaanile. Tagasi vaatavalt saab nentida, et õnneks oli 2021. aasta sügisel võimalik tegevust alustada tavapäraselt ning hooajaks seatud plaanid saab ellu viia. See aitab kaasa nii rahvatantsu harrastuse säilimisele ja arenemisele kui ka harrastajate vaimsele (Santoso, 2022) ja füüsilisele tervisele (Reile jt, 2019).

4.4. Koroonapandeemia mõju tantsurühma tegevusele

Koroonapandeemia takistas oluliselt rahvatantsurühma tavapärast tegutsemist. Alates 2020. aasta märtsist on tegevus suuremal või vähemal määral olnud häiritud või suisa peatatud. Esialgu oli olukord väga uus ning katsetati erinevaid tegevuse jätkamise viise, selleks et säiliks tegevuse järjepidevus (Haridus- ja Teadusministeerium, 2020). Peamiselt olid kasutuses video teel läbiviidavad tunnid, mis nii käesoleva uuringu vastuste kui ka teiste allikate (Kärner, 2021b) põhjal tagasid sotsiaalse järjepidevuse. Sisulist tegevust ja

edasiarengut sellel meetodil tagada oli peaaegu võimatu. Sama oli olukord ka 2020/2021 hooaja talvekuudel läbi viidud õuetreeningute puhul, kus küll tantsulise tegevuse mõttes oli võimalusi rohkem, sest sai harjutada koos tantsimist.

Koroonapiirangud sundisid tantsurühmasid oma tegevuses kohanema. Nii näiteks oli võimalik 10-liikmelise tegevuse piirangu ajal harjutada plaanis olnud meeste tantsupeo repertuaari. Seda oleks tulnud teha niikuinii, kuid kuna olukord rohkem inimesi trenni kutsuda ei võimaldanud, siis oli see võimalus aega maksimaalselt ära kasutada. Lisaks tegevuse täielikult peatamisele avaldas tantsurühma tegevusele mõju ka see, kui mõni tantsija nakatus kroonaga või juhtus olema lähikontaktne. See aga tähendas, et kogu aeg võis keegi olla treeningutest eemal, mistõttu tuli trennides pidevalt tantsijaid järgi õpetada.

Kuigi piirangute iseloomu ja pikkust arvestades võinuks arvata, et nendel on suurem negatiivne mõju rahvatantsurühmade tegevusele ja rahvatantsu harrastamisele, siis käesolevas uuringus selgus, et nii see ei ole. Kindlasti mängivad siin teatavat rolli valimis olnud tantsijate varasem kõrge motivatsioon ja tantsutehniline tase. Kuid sellegipoolest võib väita, et rahvatantsurühmades on piisavalt säilenõtkust lühiajaliste kriiside ja tegevuspauside üleelamiseks.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärk teada saada, kuidas mõjutas COVID-19 pandeemia rahvatantsurühmade tegevust. Kuivõrd töös vaadeldi ühe tantsuansambli tantsijaid ja juhendajaid, siis ei ole tulemused üldistatavad kogu rahvatantsu valdkonnale, kuid annavad siiski võimaluse teha järeldusi teatud tüüpi tantsijate ja tantsurühmade kohta.

Uuringu andmeid koguti kahes etapis: 2021. aasta kevadel viidi läbi intervjuud tantsijate ja tantsurühmade juhendajatega ning 2022. aasta kevadel viidi läbi ankeetküsitlus tantsijate seas. Lisaks analüüsiti treeningutes osalemise statistikat.

Käesoleval tööil oli kolm uurimisküsimust ning järgnevalt antakse neile lühikesed vastused.

1. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid iseendale?

Kui veel teise koroonalaine lõpul olid tantsijate meeleolud ärevad ning kahtlevad tantsimisega jätkamise osas, siis 2022. aasta kevadeks on nende motivatsioon taastunud. Vahepealsel ajal leitud uued või taaselustatud hobid olid enamasti olukorraga kaasas käivad individuaalset harrastamist võimaldavad tegevused, millest enamikuga rahvatantsutrennide taasalustamise korral ei jätkatud. Võib öelda, et varasemast enam hakati väärtustama rahvatantsu kui traditsiooni. Tantsijate füüsilisele ja tantsualasele võimekusele avaldas koroonapandeemia küll teatavat negatiivset mõju, kuid senise pika tegutsemisaja jooksul tekkinud vilumuse toel suudeti oskused ja füüsiline võimekus taastada.

2. Kuidas tajuvad tantsijad koroonapandeemia mõjusid tantsurühmale?

Võib julgelt öelda, et tantsurühmades seni kehtinud tava olla alati ja igas seisundis trennides ja esinemistel kohal murdus koroonapandeemia ajal või vähemalt sai tugeva löögi. Kergete haigussümptomitega enam kollektiivsesse tegevusse ei minda ning varasemast enam mõistetakse treeningutest puudumist. Kui piirangute ajal inimesed kodudes istusid ja veebi teel suhtlesid, siis tundsid nii mõnedki end sotsiaalsest elust välja jäänutena. Hea märk on, et seltskondlikke koosviibimisi toimub ja inimesed tahavad ka väljaspool treeningusaali sotsiaalsesse suhtlusesse panustada.

3. Kuidas tajuvad koroonapandeemia mõjusid tantsujuhid?

Nii nagu näitasid tantsijate seas läbi viidud intervjuud ja ankeetküsitlus, pidas paika juhendajate arvamus, et nende tantsijatel säilib motivatsioon rahvatantsuga tegeleda ka pärast koroonapandeemia lõppu. Veebi teel, õues ja vähendatud koosseisudega trennisaalis läbi viidud trennid olid ajastu märgid ja hoidsid küll tantsijad liikumises ja tantsust rõõmu tundmas, kuid tantsulise õppe seisukohast neil erilist väärtust ei olnud. Küll aga tõi koroonapandeemia endaga kaasa töökorraldusliku muudatuse, mis on jäänud ja jääb ilmselt kasutusele ka edaspidi. Nimelt mis puudutab uute tantsijate vastuvõttu. Senine 100 tantsija korraga ühes saalis üle vaatamine asendus umbes 20-liikmeliste kindla tunnusega gruppidega.

4. Kuidas muutis ja mõjutas koroonapandeemia tantsurühma tegevust?

Käesolev uuring näitas, et koroonapandeemia takistas rahvatantsurühma tavapärasest tegutsemist. Võib öelda, et mida edasi pandeemia kulges, seda väiksem oli takistus. Kui 2020. aasta kevadel oli haigus uus ja polnud vaksiine, pidid kõik kodus püsima. Kuid hooajal 2021/2022, kui paljud inimesed olid vaktsineeritud ja viirusetüved leebemad, pidid isolatsioonis olema ainult haiged ning teised said ühiskonnaelus, sealhulgas rahvatantsurühmade töös edasi osaleda.

Kokkuvõtlikult järeldub käesolevast tööst, et koroonapandeemia ei ole avaldanud negatiivset mõju rahvatantsurühmade tegevusele. Kellel on tõsine soov tantsida, seda mõned aastad katkendlikku tegevust sellest loobuma ei pane.

Käesolevas uuringus ei vaadeldud koroonapandeemia mõju laste ja teismeliste rahvakultuurialastele harrastustele. See on üks uurimissuundi, mida tasuks kaaluda. Lisaks tuleks järgnevatel aastatel tähelepanelikumalt ja süsteemsemalt jälgida mitmesuguseid rahvatantsu valdkonnaga seotud näitajaid (rühmade ja harrastajate arv ja muutused neis, sealhulgas piirkonniti, pidudele registreerumise ja pidudel osalemise arvude võrdlused).

KASUTATUD ALLIKAD

Abraish, A et al. 2021. Effects of COVID-19 pandemic and lockdown on lifestyle and mental health of students: A retrospective study from Karachi, Pakistan. *Annales Médico-psychologiques* (Paris); 2021 Feb 15.

Allilender, K (toimetaja). (2020). *Rahvakultuuri aastaraamat 2019*. Viljandi: Eesti Rahvakultuuri Keskus.

Alumäe, Tanel; Tilk, Ottokar; Asadullah. "Advanced Rich Transcription System for Estonian Speech" *Baltic HLT 2018*, <http://bark.phon.ioc.ee/webtrans/>

Beilmann, M. (2020). *Küsitlusuuringud*. M. Beilmann, A. Roots ja K. Rootalu (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Kasutatud 08.04.2022, <https://samm.ut.ee/kusitlusuuringud>

Berge, J. M., Larson, N., & Neumark-Sztainer, D. (2021). Emerging Adults and Social Distancing During COVID-19: Who Was More Likely to Follow Guidelines and What Were the Correlates With Well-Being and Weight-Related Behaviors?. *Emerging Adulthood*, 9(6).

COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud. (16.05.2020). *Riigi Teataja III*, 5. Kasutatud 18.03.2021, <https://www.riigiteataja.ee/akt/317052020005>

COVID-19 kriisi veebileht. (2020). Vabariigi Valitsuse kommunikatsioonibüroo. Kasutatud 18.03.2021, <https://www.kriis.ee/et>

Dotson, M. P., Castro, E. M., Magid, N. T., Hoyt, L. T., Suleiman, A. B., & Cohen, A. K. (2022). "Emotional Distancing": Change and Strain in US Young Adult College Students' Relationships During COVID-19. *Emerging Adulthood*.

Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA kodulehekül. (2021). Kasutatud 19.03.2021, <https://sa.laulupidu.ee/unesco/>

Erahuviharidus ja -tegevus teise laine ajal. (2021). Tartu Linnavalitsus, kultuuriosakond.

Eriolukorra väljakuulutamise Eesti Vabariigi haldusterritooriumil. (12.03.2020). Riigi Teataja III, 1. Kasutatud 18.03.2021, <https://www.riigiteataja.ee/akt/313032020001>

Hadjisolomou, A., Mitsakis, F., Gary, S. (2021). Too Scared to Go Sick: Precarious Academic Work and 'Presenteeism Culture' in the UK Higher Education Sector During the Covid-19 Pandemic. *Work, Employment and Society*.

Haridus- ja Teadusministeerium. (23.03.2020). Haridus- ja Teadusministeeriumi juhised noortevaldkonnas. Kasutatud 17.02.2021, https://www.hm.ee/sites/default/files/htm_juhised_noortevaldkonnas_23.03.20_0.pdf

Jaye, C, Noller, G, Richard, L, et al. (2020) 'There is no sick leave at the university': how sick leave constructs the good employee. *Anthropology & Medicine*.

Järvela, K. (2016). Tantsupeoprotsess ja selle tunnused. Tallinn: Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts.

Kalmus, V, Masso, A ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Kasutatud 06.02.2021, <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Kapper, S. (2013). Muutuv pärimustants: kontseptsioonid ja realisatsioonid Eestis 2008–2013. Tallinn: Tallinna Ülikool.

Karjatse, T. (2020). Tallinna koolides jätkub õppetöö distantsõppes kooliaasta lõpuni. Eesti Rahvusringhääling, 21. aprill 2020. Kasutatud 18.03.2021, <https://www.err.ee/1080489/tallinna-koolides-jatkub-oppetoo-distantsoppes-kooliaasta-lopuni>

Krause, K. (2007). Rahvatantsu imago noorte ühiskonnas: uurimus 11-18-aastaste noorte seas. Tallinn: Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia.

Kärner, K. (Saatejuht). (2021a). Koorilaulu- ja pilliharrastus pausil. *Reporteritund*. Vikerraadio. <https://vikerraadio.err.ee/1608218446/reporteritund-koorilaulu-ja-pilliharrastus-pausil>

Kärner, K. (Saatejuht). (2021b). Noorte laulu- ja tantsupidu ootab osalejaid. *Reporteritund*. Vikerraadio. <https://vikerraadio.err.ee/1608332462/reporteritund-noorte-laulu-ja-tantsupidu-ootab-osalejaid>

Kärner, K. (Saatejuht). (2022). Noortepidu tuleb, kõige kiuste! *Reporteritund*. Vikerraadio. <https://vikerraadio.err.ee/1608494735/reporteritund-noortepidu-tuleb-koige-kiuste>

Laherand, M-L. (2008). Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: Infotrükk.

Lake, A (supervisor). (2017). The Survey of Inhabitants of Baltic Countries on the Song and Dance Celebration. Latvian Academy of Culture.

Lyons, Z et al. 2020. COVID-19 and the mental well-being of Australian medical students: impact, concerns and coping strategies used. *Australasian Psychiatry*, vol 28 (6) p 649-652.

Lyttelton, T., Zang, E. (2022). Occupations and Sickness-Related Absences during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Health and Social Behavior*. Volume: 63 issue: 1.

Manning, P. D. (Ed.). (2017). *On folkways and mores: William Graham Sumner then and now*. Routledge.

McGuine, T et al. 2021. The Impact of COVID-19 Related School Closures and SPORT CANCELLATIONS on the Health of Adolescent Athletes. *Orthopaedic Journal of Sports Medicine*, Volume 9.

Morse et al. 2021. Creativity and Leisure During COVID-19: Examining the Relationship Between Leisure Activities, Motivations, and Psychological Well-Being. *Frontiers in Psychology*.

Natale, F., Ghio, D., Goujon, A., Conte, A. (2020). Socio-economic vulnerability and epidemic risk by age. Implications for the exit strategy from COVID-19. European Commission: Knowledge for policy.

O'Donnell, M. (2021). Will Covid-19 change how we think about sickness absence?. *Occupational Health & Wellbeing*, 73(5).

Oja, L jt. Eesti kooliõpilaste tervisekäitumine. 2017/2018. õppeaasta uuringu raport. Tervise Arengu Instituut. Tallinn: 2019. Kasutatud 17.02.2021, https://intra.tai.ee//images/prints/documents/158107216065_Eesti_kooliõpilaste_tervisekaitumine_2017_2018_uuringu_raport.pdf

Open Knowledge Estonia. koroona.ee. Kasutatud 16.03.2021.

Pampa, L. (2020). *Tantsuõpetajate kogemused ja hinnangud distantsoõppele tantsuhariduses*. Lõputöö. Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia, tantsukunsti õppekava.

Panarese, P., Azzarita, V. (2021). The Impact of the COVID-19 Pandemic on Lifestyle: How Young people have Adapted Their Leisure and Routine during Lockdown in Italy. Department of Communication and Social Research, Sapienza University of Rome, Italy.

Reile, R., Tekkel, M., Veideman, T. Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2018. Tervise Arengu Instituut. Tallinn: 2019. Kasutatud 17.02.2021, https://intra.tai.ee//images/prints/documents/155471416749_TKU2018_kogumik_28mar2019_1.pdf

Rubin, H. ja Rubin, I. S. (2012). *Qualitative interviewing: the art of hearing data*. California: SAGE Publications.

Rämmer, A. (2014). Valimi moodustamine. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalem (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Kasutatud 26.01.2021, <https://samm.ut.ee/valimid>

Sammler, L. (2022). Tantsuõpetajad: järgmise aasta noortepidu on paras väljakutse! Maaleht, 12.04.2022.

Santoso, T. B, *et al.* (2022). Leisure Activities: Challenges and Benefit during the COVID-19 Pandemic. *Annals of Physiotherapy & Occupational Therapy*. Volume 5 Issue 1.

Sisetingimustes sportimise, treenimise, noorsootöö, huvitegevuse, huvihariduse, täienduskoolituse ja täiendõppe jaotus sõltuvalt kontaktitüübist ja riskiastmest. (30.10.2021).

https://www.kriis.ee/sites/default/files/20210129_terviseamet_korraldus_sisetingimustes.pdf

Smith, B. J., Bilbo, S. (2021). *Sickness and the Social Brain: Love in the Time of COVID*. Front. Psychiatry. Department of Psychology and Neuroscience, Duke University, Durham, NC, United States.

Eesti Statistikaamet (2022a). KU65: Harrastuskollektiivid maakonna ja tegevusvaldkonna järgi [statistika andmebaas]. Vaadatud 15.04.2022

https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu__kultuur__rahvakultuur/KU65/table/tableViewLayout2

Eesti Statistikaamet (2022b). KU62: Rahvakultuuri harrastajad maakonna, tegevusvaldkonna ja ea järgi [statistika andmebaas]. Vaadatud 15.04.2022 https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu__kultuur__rahvakultuur/KU62/table/tableViewLayout2

Tajfel, H. (1981). Human groups and social categories. Cambridge, England: Cambridge University Press.

Tartu linnas COVID-19 leviku tõkestamiseks huvitegevuse ja huvihariduse ning sportimise ja treenimise suhtes liikumisvabaduse piirangute kehtestamine. (26.11.2020). Terviseameti avalik dokumendiregister. Kasutatud 16.03.2021, <https://adr.rik.ee/ta/dokument/7956482>

Terviseameti kiri huviharidusest. (19.11.2020). Terviseameti avalik dokumendiregister. Kasutatud 16.03.2021, <https://adr.rik.ee/ta/dokument/7908042>

Torop, K. (2008). Eesti rahvatantsu oskussõnastik. Neljas, täiendatud ja parandatud trükk. Tallinn: Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus.

Truusa, D. ja Sorgus, K. (2020). XX tantsupeo “Minu arm” protsessis osalenute kogemuste ja arvamuste analüüs. Seminaritöö. Tallinn: Tallinna Ülikooli Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituut.

Vabariigi Valitsuse 12. märtsi 2020. a korralduse nr 76 „Eriolukorra väljakuulutamise Eesti Vabariigi haldusterritooriumil“ muutmine. (24.04.2020). Riigi Teataja III, 5. Kasutatud 18.03.2021, <https://www.riigiteataja.ee/akt/324042020005>

Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldus nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“. (19.08.2020 ... 23.08.2021). Riigi Teataja III, 1. Kasutatud 16.03.2021, <https://www.riigiteataja.ee/akt/319082020001>

Vaher, B. (2021). Berk Vaher: südalinna kultuurikeskuse puhul vastuseis vaid rõhutab vajadust. Eesti Rahvusringhääling, 19. märts 2021. Kasutatud 01.04.2021, <https://www.err.ee/1608147649/berk-vaher-sudalinna-kultuurikeskuse-puhul-vastuseis-vaid-rohutab-vajadust>

Valk, A. (2017). Identiteet avatud maailmas. Eesti inimarengu aruanne 2016/2017. Eesti Koostöö Kogu. Veebis: <https://2017.inimareng.ee/ranne-identiteedi-ja-keelemuutused/identiteet-avatud-maailmas/>

Watkins, E & Marsick, V. 2020. Informal and Incidental Learning in the time of COVID-19. *Advances in Developing Human Resources*, volume: 23 issue: 1, p 88-96.

Veigel, M. (2013). Huvialaharidus, huvitegevus noorsootöö osana ja noorte motivatsioon. Õpiobjekt. Kasutatud 17.02.2021, <http://huvialaharidushuvitegevusnoorsootasanajanootemotivatsioon.weebly.com/>

Viilup, K. (2021). Järgmiseks aastaks planeeritud noorte laulu- ja tantsupidu lükkub edasi. Eesti Rahvusringhääling, 1. aprill 2021. Kasutatud 01.04.2021, <https://kultuur.err.ee/1608162484/jargmiseks-aastaks-planeeritud-noorte-laulu-ja-tantsupidu-lukkub-edasi>

Zada, B., Rifai, F., Ling, Y., Aqeel, M., & Xiaofang, Z. (2020). Understanding prevalence and correlation of perception's fear of covid-19, perception of general health, anxiety disorder, physical and psychological symptoms among international students during coronavirus outbreak in china. *European Journal of Research in Social Sciences* Vol, 8(5).

LISAD

LISA 1. Intervjuu küsimustik JUHENDAJATELE

1. Kas tahad enne intervjuud minult midagi uurimuse kohta küsida?
2. Kui kaua oled tegutsenud tantsuõpetajana?

TANTSUÕPETAJA

3. Missugused on sinu õpetamispõhimõtted? Too välja mõned, millest õpetamisprotsessi planeerides lähtud.
4. Kuidas on need muutunud võrreldes eelmise hooajaga või kui rakendatavad need koroonaaegses olukorras on?
5. Kas on tunne nagu peaks sama tööd korduvalt tegema? Kuidas mõjub tantsu õpetamisele, kui pead väikeste gruppide kaupa sama tantsu õpetama? Näiteks 8 mehega trennid, tavaliselt oleks kolm koosseisu mehi (vähemalt 24) korraga trennis.
6. Talvel said populaarseks õues tehtavad treeningud. Mida neist arvad? Kas kaalusid ka ise nende läbiviimist? Miks ei ole neid teinud?
7. Mida arvad veebitrennidest?
8. Kuidas treeningute ja esinemiste ärajäämine mõjutab tantsuõpetajat? Kas ja mida oma tegevuses, plaanides muudad/muutsid?

TANTSIJAD JA TANTSURÜHM

9. Kuidas iseloomustad oma tantsijaid? Too näiteid nende pühendumuse, motivatsiooni ja taseme kohta.
10. Kui sagedased treeningutest puudujad nad on? Mis on tavapärased põhjused? Kas ja mis muutus seoses koroonaaajaga?

11. Mis sina tantsujuhina arvad, kuidas treeningute ja esinemiste ärajäämine võib mõjuda tantsijate motivatsioonile rahvatantsuga tegeleda? Kas on sellega seoses mingeid ilminguid?
12. Kuidas on muutunud repertuaari hulk ja raskusaste, mida rühm hooaja jooksul omandab ja esitab?
13. Kuidas mõjutab see olukord rahvatantsu valdkonda? Näiteks tantsurühmade esitatava repertuaari kvaliteedi osas. Kas üldse saab mingit kvaliteeti oodata? Näiteks kui oleks mõni tantsupidu toimunud / meeste tantsupidu on plaanis.
14. Kui nüüd mõelda kiirelt arenenud koroonal olukorrale tagasi nii kevadise esimese laine kui ka sügis-talvise teise laine ajal. Kas mingid otsused said liiga kiirelt vastu võetud? Kas tagantjärele oleks otsustanud midagi teistmoodi? Too palun mõni näide.
15. Kuidas mõjutab selline olukord sinu isiklikke professionaalseid eesmärke? Kas ja kuidas on mõjunud see rahulikum esinemistevaba aeg näiteks loometegevusele?

VÕIMEKUS TEGUTSEDA JA TAASTUMINE

16. Kui kindlalt sa tunneksid ennast praegu, kui peaksid minema rühmaga esinema? Kui palju vajaks sinu hinnangul rühm harjutamiseks ja esinemisküpsuse saavutamiseks aega?
17. Kui tõenäoliseks pead, et sel hooajal veel toimub mingit tegevust? Mis oleks selle väärtus?
18. Kindlasti oled juba mõelnud ka sügise peale. Sügisel saab tegevus ilmselt taas alata. Mis plaane oled praegu selles osas teinud, kuhu mõtteid liigutanud? Kuidas nüüdne hooaja algus erineks tavapärastest hooaja algustest?
19. Mis raskusi sa näed tantsijate puhul uuesti tegevuse alustamise juures? Mis raskusi näed endal?
20. Kuidas hindad, kui kaua sinu rühmadel kuluks aega oma pandeemiaeelse taseme saavutamiseks?
21. Kuidas suhtuksid sellesse, kui enne treeninguid ja esinemisi tuleks kasutada kiirtestimist? Või mis on sinu mõttes seoses vaktsineerimisega?

LÕPETAVAD KÜSIMUSED

22. Kas tahaksid veel midagi seoses selle teemaga öelda?
23. Kui mul veel küsimusi tekib, siis kas võin sinu poole uuesti pöörduda?

LISA 2. Intervjuu küsimustik TANTSIJATELE

1. Kas tahad enne intervjuud minult midagi uurimuse kohta küsida?
2. Sugu ja vanus? Mis rühmas tantsid?
3. Kui kaua oled rahvatantsuga tegeleenud?

MOTIVAATORID

4. Mis kohal on sinu jaoks rahvatants kõigi hobide seas?
5. Mis on sinu jaoks olulisemad põhjused, miks rahvatantsuga tegeled?
6. Mis on neist kolmest sinu jaoks kõige tähtsamal kohal? Kas see on aja jooksul muutunud?
  - a. füüsiline aktiivsus ja liikumine
  - b. seltskond ja sotsiaalne suhtlemine
  - c. rahvakultuuri ja traditsioonide hoidmine
7. Kui oluline on sinu jaoks tantsupidu? Miks on sinu jaoks oluline tantsupeol osaleda?
8. Kas sa tegeleks rahvatantsuga ka siis, kui tantsupidu ei toimuks?
9. Kuidas mõjutab sind järgmise tantsupeo edasilükkumine 2024. aastalt 2025. aastasse?
10. Kui olulised on muud esinemised ja kontserdid?
11. Kuidas mõjutab sinu suhtumist treeningus osalemisse teadmine, et planeeritud tantsupeod ja kontserdid ei pruugi toimuda? Näiteks terve see hooaeg oli ebakindel.

TANTSIJA KUI ISIKSUS JA INDIVIID

12. Iseloomusta ennast tantsijana. Kui pühendunud sa oled? Mida nõuad endalt?
13. Mida ootad
  - a. tantsupartnerilt?

b. rühmakaaslastelt?

c. juhendajalt?

14. Mida arvad videotreeningutest?

15. Kas koroonapandeemia tigitumustes on need ootused kuidagi muutunud? Kuidas?

16. Kuidas suhtusid varasemalt tantsijatesse, kes treeningust puudusid? Kas seda mõjutas kuidagi ka puudumise põhjus, kui seda teadsid? Kas ja kuidas on see suhtumine sel hooajal muutunud?

KATKENDLIK TEGEVUS JA SELLE MÕJU

17. Katsu meenutada, millal osalesid viimati tantsutrennis?

18. Kuidas on sind mõjutanud katkendlik treeningute toimumine (kord on ühed, siis jälle teised piirangud)? Näiteks mõjutanud motivatsiooni trenni tulla, üldse tantsida, suhtumist tantsimisse?

19. Kuidas sa iseloomustaksid oma tantsurühma? Tantsijate taset, motivatsiooni, sotsiaalseid suhteid?

20. Mis mõju on koroonaaeg avaldanud rühmale? Mida oled märganud/tunnetanud? (sotsiaalsetele suhetele, tasemele)

21. Kui kindlalt tundsid end sügisel trennides? Kas ja kui tugevalt mõtlesid sellele, et võid kedagi nakatada/nakkuse saada?

22. Millest tunned enim puudust, kui treeningud on pausil?

23. Milliste hobidega praegu tegeled? Kas oled leidnud enda jaoks ka uusi hobisid? Kas plaanid tegeleda rahvatantsuga (või muu seltskondlik hobiga) ka edaspidi? Miks?

24. Rahvatantsurühmas osalemisega kaasneb ka osalustasu maksmine. Meie ansambelis saab maksta osalustasu kogu hooaja eest ette. Kas tegid seda? Kas plaanid osalustasu tagasi küsida? Mis mõtteid see sinus tekitab, kui oled osalustasu maksnud, aga teenust ei ole vastu saanud?

VÕIMEKUS TEGUTSEDA JA TAASTUMINE

25. Kui hästi sa praegu mäletad hooaja jooksul õpitud tantse?
26. Kui palju sa ise vajaks aega nendega esinemisküpsuse saavutamiseks? Ärme praegu mõtle, et hooaeg saab kohe läbi. Kas see erineks sellest, kui palju rühm tervikuna aega vajaks?
27. Kui kindlalt sa tunneksid ennast praegu, kui peaksid esinema minema tuttava, mitu hooaega kavas olnud tantsuga?
28. Kui palju vajaksid harjutamiseks aega? Kui palju vajaks sinu hinnangul rühm aega?
29. Kui nüüd mõtled enda kui tantsija arengule läbi tantsu harrastamise aja. Kuidas hindad tervikuna oma tantsutehnilist taset ja oskusi pärast pooltsteist aastat katkendlikku tegevust?
30. Kui tõenäoliseks pead, et sel hooajal veel toimub mingit tegevust? Mis oleks selle väärtus?
31. Sügisel saab tegevus ilmselt taas alata. Kuidas hindad, kui kaua sul kuluks oma pandeemiaeelse taseme saavutamiseks?
32. Mis raskusi sa näed enda puhul uuesti tegevuse alustamise juures? Või läheb nii-öelda uuesti sisseelamine lihtsalt?
33. Kuidas suhtuksid sellesse, kui enne treeninguid ja esinemisi tuleks kasutada kiirtestimist? Või mis on sinu mõttes seoses vaktsineerimisega?

LÕPETAVAD KÜSIMUSED

34. Kas tahaksid veel midagi seoses selle teemaga öelda?
35. Kas sa oleksid valmis osalema ka selle uuringu teises voorus sügisel?

LISA 3. Teise etapi ankeetküsitlus

Palun kirjuta enda vanus.

Mis rühmas tantsid?

Mitu aastat oled rahvatantsuga tegeleud?

Palun arvesta kogu elu jooksul rahvatantsuga tegelemise aega, mitte ainult TÜ Rahvakunstiansambli tantsimise aega.

Palun hinda oma motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda.

Ei ole üldse motiveeritud (0) - Olen väga motiveeritud (10)

Kuidas mõjutas koroonapandeemia sinu motivatsiooni rahvatantsuga tegeleda?

- A. Langetas tugevalt
- B. Pigem langetas
- C. Ei mõjutanud
- D. Pigem suurendas
- E. Suurendas tugevalt

Palun kommenteeri enda vastust.

Palun hinda oma tantsutehnilist taset kevadel 2022

Tase on väga nõrk (0) - Tase on väga hea (10)

Kuidas mõjutas koroonapandeemia sinu tantsutehnilist taset?

- A. Langetas tugevalt
- B. Pigem langetas
- C. Ei mõjutanud
- D. Pigem parandas
- E. Parandas tugevalt

Palun kommenteeri enda vastust.

Palun hinda oma tantsurühma sotsiaalseid suhteid.

Sotsiaalsed suhted on väga nõrgad (0) - Sotsiaalsed suhted on väga head (10)

Kuidas mõjutas koroonapandeemia sotsiaalset suhtlemist sinu tantsurühmas?

- A. Vähendas tugevalt
- B. Pigem vähendas
- C. Ei mõjutanud
- D. Pigem suurendas
- E. Suurendas tugevalt

Palun kommenteeri enda vastust.

Palun hinda, kui kindlalt tundsid ennast enne juubelikontserdil esinemist

Tundsin ennast ebakindlana (0) - Tundsin ennast kindlana (10)

Palun kommenteeri enda hinnangut.

Kas ja milliseid uusi vaba aja tegevusi hakkasid koroonapandeemia ajal harrastama? Kas jätkad nende harrastustega ka praegu? Miks?

Vaadates tagasi viimasele kolmele hooajale, kas sa tahaksid veel midagi lisada seoses koroonapandeemia ja rahvatantsuga tegelemisega.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Hegert Leidsalu,

(autori nimi)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „RAHVATANTSURÜHMADE TEGEVUS COVID-19 PANDEEMIA AJAL TARTU ÜLIKOOLI RAHVAKUNSTIANSAMBLI NÄITEL“,
(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on Marko Uibu,
(juhendaja nimi)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Hegert Leidsalu
23.05.2022